

veščnik

Letnik XVII.

Celovec, petek, 21. december 1962

Štev. 51 (1075)

Bilanca ob koncu leta

Ob zatonu leta je nujno, da kakor vsak vesten gospodar napravimo bilanco z računom dobička in izgube tudi na področju našega narodno-političnega prizadevanja. Pri tem je važno, da gledamo na razvoj dogajanj stvarno in brez sentimentalnosti, ki izvira vedno le iz naših želja in nerealnosti.

Brez dvoma je eden največjih dogodkov v zadnjem letu za nas koroške Slovence bila velika skupna proslava dvajsetletnice izselitve številnih naših družin. Na njej nismo manifestirali le slej ko prej potrebno enotnost, marveč smo se tudi priznali k načelom, da je moč slehernega naroda v nenehni borbi za svoje pravice, da pa le-ta borba ne izključuje ampak naraščajočo zavpevajočo vključevanje v splošno družbeno in državno dogajanje. Iste misli in tendence so prišle do izraza tudi na množičnih slavljih petdesetletnice obstoja SPD »Bilka« v Bilčovsu in ne nazadnje na edinstveni slovesnosti praznovanja 90. obletnice ustanovitve prve slovenske in sploh prve kmečke kreditne zadruge na ozemlju bivše Avstro-Ogrske v št. Jakobu v Rožu, ki so ji sledila še slavlja 50-letnice obstoja Hranilnice in posojilnice v Šmarjeti v Rožu ter 70-letnega delovanja takega denarnega zavoda v št. Janžu v Rožu. Še posebno ponosno pa lahko beležimo v tej zvezi življenjsko izpoved slovenske samozavesti v našem vsakdanjem narodnem delu in prizadevanju. Tu pa moramo brez oledavanja kritično ugotoviti, da je bilo vse naše kulturno-politično gibanje v izvajanju izpovedanih načel skoro brez življenja in udarnosti. To ne velja le na področju tipičnega krajevnega kulturno-prosvetnega delovanja, katerega stagnacije ne morejo zatemniti še tako močnejše velike proslave, marveč zlasti tudi na področju šolstva.

Drži in moramo ponovno ugotoviti, da je sedanja šolska ureditev za nas nesprejemljiva in je večina tudi ob veliki splošni reformi avstrijskega šolstva ni hotela spremeniti v znosno obliko. Toda to dejstvo ne opravičuje naše malomarnosti in brezbrzičnosti, da je itak neodgovorno počilo število k dvojezičnemu pouku prijavljenih otrok letos ponovno padlo za 3,3 odstotka. Ob tej številki je neopravičljivo sleherni izgovor na nerešeno vprašanje naše lastne šolske nadzorne oblasti, ker bi nas le-to dejstvo moralo navdajati s še večjo zaskrbljenostjo in nas spodbujati k še večji dejavnosti. To zlasti tudi v pogledu na razvoj slovenske srednje šole, ki bo sicer v nevarnosti za svoj potreben naraščaj. Koroški Slovenci smo na tem področju utrpeli zaradi svoje pasivnosti brez dvoma večje izgube, kot bi bilo v danih razmerah potrebno.

V tej bilanci zasluži naša gospodarska dejavnost brez dvoma bolj pozitivno oceno. Zdi se, da je dokončno prebredla težko dobo obnove in izgradnje, k čemur bo le še učinkovito prispevalo nastajajoče centralno skladišče ob Rožanski cesti v Celovcu. Prav ob tej pozitivni oceni pa ne smemo mimo dejstva, kakor je to poudarila na nedavnem svojem običnem zboru tudi južnotirolska manjšina, da so narodno-politični cilji pred gospodarskimi in morajo slednji služiti prvim.

Ob bilanci odnosov večine do manjšine moramo ugotoviti le, da so bili kontakti vsaj do pričetka volilne borbe; le-ta pa očitno vladni strankama ni dala več časa za poslušanje tudi manjšine, pa čeprav gre tej za reševanje življenjskih vprašanj. Sad teh prizadevanj in kontaktov je brez dvoma končna ugoditev zahtevam Zveze slovenskih izseljencev, da jim je vsaj po dvajsetih letih bila priznana in izplačana vsaj majhna odškodnina za človeka nevedno življenje v taboriščih, sad te borbe je tudi skromna obnova razstreljenega spomenika v čast padlim partizanom po vladi; ni pa še realizirana postavka v zveznem finančnem zakonu za leto 1962 v korist načrtov in ustanov slovenske manjšine, ki spada tudi na aktivno stran tovrstnega prizadevanja obeh osrednjih slovenskih organizacij. Na žalost pa so mimo vseh teh več ali manj materialnih uspehov in znakov dobre volje ostala nerešena skoraj vsa bistvena vprašanja člena 7 državne pogodbe, ki tvorijo vsebino spomenic, vlog in zahtev.

Koroški Slovenci bi želeli, da bi bile temu vzrok le volitve. Zato smo se tudi v zadnjem letu zavestno vključili v družbeno in splošno državno dogajanje in to zlasti s svojo aktivno udeležbo pri volitvah. Zveza slovenskih organizacij na Koroškem s svoje strani lahko trdi, da so na njeno odločitev poleg idejnih

Mednarodna federacija borcev odporniškega gibanja:

„Strnimo sile v boju za mir“

V Varšavi je pred dnevi zasedal četrti kongres mednarodne federacije borcev odporniškega gibanja, ki združuje številne protifašistične organizacije, katerih člani so se med zadnjo vojno aktivno borili proti fašizmu. Na kongresu so zelo obširno razpravljali tudi o današnjem položaju, ko se v mnogih državah že spet oživljajo neonacistične sile, ter posebno ostro obsodili razmere v Zahodni Nemčiji, kjer niso na visokih položajih le obremenjeni nacisti, marveč nemoteno delujejo tudi razne fašistično nastrojene emigrantske skupine. V tej zvezi je kongres posebej zavzel stališče do nedavnega zločinskega oboroženega napada ustašev na jugoslovansko predstavništvo v Bonnu ter zahteval prepoved fašističnih organizacij in izročitev vojnih zločincev državam, kjer so zagrešili svoje zločine.

Med svojim zasedanjem je kongres sprejel vrsto resolucij, od katerih je največjega pomena poziv vsem borcem ter udeležencem odporniškega gibanja, naj strnejo vse sile v boju za mir, razorožitev, koeksistenco, prepoved jedrskih eksplozij itd. Udeleženci kongresa so pozvali vse borce, naj podpro sodelovanje med obstoječimi svetovnimi organizacijami borcev in odporniških gibanj, ter predlagali sklicanje mednarodnega srečanja borcev, na katerem bi proučili doseženo sodelovanje glede najpomembnejših sedanjih problemov.

Poleg tega so na kongresu sprejeli resolucijo o prihodnji usmeritvi mednarodne federacije borcev odporniškega gibanja v boju za mir in mednarodno sodelovanje ter resolucijo o tem, da mora Zahodna Nemčija dati odškodnino borcem proti fašizmu in žrtvam fašističnega nasilja.

Pogajanja za novo zvezno vlado

se bodo nadaljevala šele prihodnji mesec

Že po enem izmed prvih razgovorov med predstavniki obeh vladnih strank o bodočem sodelovanju v vladi je ÖVP v svojem poročilu zastopala stališče, da se s pogajanjimi za sestavo nove zvezne vlade pravzaprav niti ne mudi, saj je tudi po vseh prejšnjih volitvah trajalo več tednov, da so se končno sporazumeli o podrobnostih nove vladne koalicije. In tudi v resnici izgleda, da se bomo morali še precej časa zadovoljiti s prehodno vlado, kajti vsa dosedanja pogajanja so potekala brez uspeha, z razgovori pa bosta obe stranki nadaljevali šele prihodnji mesec, ko so sestanki predvideni za 8., 11., 15. in 18. januar 1963.

Glavni vzrok, zakaj se „ne mudi“, bo seveda treba iskati v tem, da bo imelo vodstvo ÖVP šele v začetku januarja svoje vsakoletno klavzurno posvetovanje, kjer bodo obravnavali vsa aktualna vprašanja stranke in sklenili tudi dokončne smernice za nadaljnja pogajanja s socialisti. Vsaj dosedanja pogajanja so namreč pokazala, da si niti v ÖVP sami niso popolnoma na jasnem, kako daleč lahko gredo s svojimi zahtevami po večjem vplivu v novi vladi in kje so meje, ko bodo morali upoštevati tudi mnenje nasprotne strani — to je SPÖ, katere je dobila le za dobrih 60.000 glasov manj kot ÖVP in so zato dosedanje zahteve nekaterih krogov v ÖVP le preveč pretirane. Tako gledane verjetno tudi „bojevite“ besede predsednika ÖVP Gorbacha niso bile tako resno mišljene in ni izključeno, da bo na posvetovanju ÖVP — navadno ga je imela na Semmeringu, tokrat pa bo na Dunaju — zimski mraz le nekoliko ohladil najbolj vroče glave.

Medtem se je na volitvah 18. novembra izvoljeni parlament že sestel in v navzočnosti zveznega prezidenta dr. Schürfa izvolil svoje predsedstvo. Vendar se delo nove skupščine ni začelo v primernem zdušju, kajti pred poslopjem parlamenta se je za to priložnost zbralo več tisoč študentov, ki so v precej ostrih besedah kritizirali dosedanje kulturno politiko Avstrije. Poleg tega pa se je prav v teh dneh spet oživila stara tekma med cenami in plačami, ki kaže, da bo v najkrajšem času prišlo do ponovne podražitve in s tem do nadaljnje zaostritve že doslej močno napetega razmerja med izdatki za življenjske potrebščine ter za službi širokih plasti prebivalstva.

Novo vlado čaka torej dovolj nujnih nalog, ki jih bo mogoče uspešno reševati le v razumnem in konstruktivnem sodelovanju.

Protesti iz vsega sveta

zaradi fašističnega napada na jugoslovansko predstavništvo v Nemčiji

Pred dnevi je bil pokopan Momčila Popović, ki je postal žrtev nedavnega fašistično-ustaškega napada na jugoslovansko predstavništvo v Zahodni Nemčiji. Zaradi tega zločina se nadaljujejo protesti po vsej Jugoslaviji, pa tudi iz raznih drugih držav prihajajo protestne resolucije, v katerih demokratska javnost obsodja delovanje fašističnih elementov v Nemčiji in zahteva izročitev zločincev, med katerimi je bil po poročilu zahodnonemške policije tudi neki katoliški duhovnik.

vplivali v prvi vrsti nacionalni momenti, ker je Socialistična stranka v zveznem in deželnem merilu do sedaj pokazala brez dvoma več razumevanja za naše narodne težnje, medtem ko bo šele bodočnost pokazala, koliko obresti bo prinesla odločitev Narodnega sveta, ki je bila storjena — vsaj kar se tiče narodnih zahtev — le na kredit obljub in še to le »krščanskega krila« ÖVP. Zadnja debata o kulturnem proračunu v deželnem zboru, ko je ÖVP ostro napadla subvencije slovenskim organizacijam, vsekakor do sedaj še ne dovoljuje pozitivne ocene te podpore.

Zadovoljne praznike in uspehov polno novo leto vsem naročnikom, bralcem, sodelavcem in prijateljem

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

ZSO je pregledala dosedanje delo in določila smernice za 'bodoče naloge

Zadnje nedeljo je Zveza slovenskih organizacij na Koroškem na skupni seji Nadzornega in Upravnega odbora podlagi konkretnih izkušenj pri delu pregledala in kritično presodila svoje delo v tem letu. Podrobno je analizirala tudi izid letošnjih državnoborskih volitev predvsem na dvojezičnem ozemlju Koroške ter obravnavala problematiko v zvezi z vprašanji šolstva.

Po izčrpnih poročilih so odborniki lu na terenu v živahni diskusiji zavzeli stališče k posameznim vprašanjem ter dali svoje pripombe in pobude za delo ZSO in včlanjenih organizacij v bodoče.

Na podlagi poročil, ki so bila v celoti odobrena, in plodne diskusije sta Nadzorni in Upravni odbor Zveze slovenskih organizacij na Koroškem sprejela konkretne sklepe. Določila sta smernice za bodoče delo na narodno-političnem in kulturnem področju v korist uresničenja pravičnih teženj in zahtev po zagotovitvi resnične in vsestranske enakopravnosti slovenske narodnostne skupine na Koroškem po vsebini in duhu člena 7 državne pogodbe.

Lastno poslopje - največja potreba slov. gimnazije

Kakor že vsa leta ob prvem trimestrju je na „Dan staršev“ na Državni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence v Celovcu bil tudi letos občni zbor Združenja staršev otrok te šole. Že lanski občni zbor je pokazal, da je postala učilnica na gimnaziji zanje premajhna, zato je bil letos občni zbor v Modri dvorani Doma glasbe v Celovcu, udeležilo pa se ga je nad 130 staršev in vzgojiteljev.

Občni zbor je začel predsednik Združenja staršev dipl. trg. Janko Urank. Po njegovi otvoritvi je povzel besedo ravnatelj šole dr. Joško Tischler, ki je govoril o razvoju in o letošnjih problemih šole. Za njim je spregovoril prof. Milan Kupper o telovadbi in o važnosti snage. Ko so podali predsednik, blagajnik in pregledovalca računov združenja svoja poročila, je občni zbor izvolil novi odbor združenja, ki mu spet predseduje dipl. trg. Urank.

Slovenska gimnazija v Celovcu je z letošnjim šolskim letom postala polna gimnazija z vsemi osmimi razredi. Obiskuje jo 297 dijakov, ki so razmešeni na 11 razredov. Drugi, tretji in četrti razred imajo paralelke. Letos bo dala svoje prve maturante.

S tem pa, da je postala polna gimnazija z vsemi osmimi razredi, je slovenska gimnazija v Celovcu nedvomno zaslužila svoje končno priznanje v obliki uvedbe dopoldanskega pouka. Ker pa to v poslopju, kjer je nameščena kot neljub gostaj, ni mogoče, je gradnja lastnega šolskega poslopja za slovensko gimnazijo z vsemi pritlikinami postala neodložljiva nujnost. Zato je občni zbor Združenja staršev otrok na Državni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence v Celovcu v soboto ponovil svojo zahtevo po dopoldanskem pouku in po čimprejšnjem pričetku gradnje lastnega poslopja. Svojo zahtevo je poslal zveznemu ministru za pouk dr. Drimmlu, nadaljnje ukrepe pa bo združenje podvzelo, ko bo sestavljena nova vlada.

Ob prazniku miru:

Boj za mir

je tudi boj proti preteklosti

Mir je simbol bližnjega praznika, ki izraža željo po miru na vseh zemljah, v družini, vasi, deželi, med državami in narodi vseh kontinentov. Čudovita in lepa je poslanica božičnega praznika: Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje! Če bi spraševali posamezne ljudi, ali hočejo mir ali vojno, bi našli malokoga, ki bi se ogreval za vojno, velika masa navadnih zemljanov, ki je v vojni prisiljena doprinesti največ kronih žrtev in drugega trpljenja, odklanja vojno, odklanja pa tudi vnašanje razporeditve za vojno od gotovih krogov, ki se jim na žalost še prepogosto posreči zamegliti prizadevanja za mir.

Po končani grozotni vojni leta 1945 smo menili, da se tudi v hudo preizkušeni Avstriji, v naši domovini, nikdar več ne bodo našli ljudje, ki bodo vojno in militarizem poveljevali in smatrali na različnih »Kameradschafts-srečanjih« kot veliko čast, z veseljem nositi »ordene« hitlerjevskega režima.

Zal pa so se v zadnjih letih tudi v Avstriji razvili ljudje in organizacije, ki netijo vojno vzdruže in si želijo nazaj nacistične čase. Prav na srečanjih bivših nacističnih vojakov v Kameradschaftsbundih gojijo zli duh preteklosti. Grenki spomini na prestano gorje in solze po pokončanih svojcih vendar niso zadostna pomoč proti porajanju in obnavljanju zlega nacističnega duha, če se hkrati mirno trpi poveljevanje temne in krvave preteklosti. Predsednik Avstrijskega odprniškega gibanja dr. Sobek je na spominski svečanosti žrtev nacizma in vojaških žrtev druge svetovne vojne na dunajskem Trgu junakov dejal: »Nič ne koristi, če stojimo in plakamo ob grobovih vojnih žrtev, temveč usmeriti moramo pogled v bodočnost in preprečiti da bi se ponovila podobna nesreča za človeštvo«.

Nov duh se mora zadržati v ljudeh, duh, ki so ga v povojnih letih preveč zanemarjali. Šele grozeči in nevarni pojavi večno včerajšnjih z odkrito agresivnostjo proti Avstriji in demokraciji sploh so začeli vsaj v neki meri vzbujati zavest dobrih avstrijskih patriotov in krepiti odpor proti porajajočemu se nevarnemu duhu neonacizma.

Avstrijska patriotska zavest se ni postala obča dobrina vseh ljudi in skupin v naši državi. So organizacije, v katerih publikacijah se beseda Avstrija komaj še najde. Pač pa je mogoče v teh glasilih zelo pogosto brati o »nemški nacionalni zavesti« ter o »skupni usodi vseh Nemcev« in podobne velenemške krilatice. Ta zli duh omalovažuje strašne zločine nacističnega režima, predvsem pa napačno ocenjuje vlogo v nemško hitlerjansko vojsko prisiljenega avstrijskega vojaka. Takšen tok miselnosti rodi svoje kvarne sadove. In ni čudo, da tudi učitelji v šolah ne predavajo svojim učencem o zablodah in grozotah nacistične ere, temveč se prizadevajo vzgajati mladino za obrambno voljo s tem, da ji pred očujejo za zgled vojake prve in druge svetovne vojne. O grozotah in vojnih zločinih, ki jih je poblazneli hitlerizem in njegov militarizem zagrešil nad narodi Evrope, pa je šolska mladina obupno malo poučena.

Ves svet ve, da je bila druga svetovna vojna po brezvestnem in brezobzirnem političnem vodstvu nacistov grda, napadalna in osvojevalna vojna, ki je tudi od Avstrije, da o drugih državah sploh ne govorimo, zahtevala strašno ceno: okoli 400.000 Avstrijcev, vojakov in civilistov, štejejo med žrtve.

Vsak patriotski Avstrijec bi se moral tega zavedati in zavzeti pravo stališče do vojaške službe v nacistični vojski. Nihče ne misli difamirati preprostega vojaka, toda nihče ne more biti ponosen na službo v armadi, ki jo je brezobzirna diktatura izrabljala za osvojevalno vojno ter za kritje grozotnih vojnih zločinov. Za vsakega Avstrijca pa je bila prisiljena služba v nacistični vojski poleg vsega drugega še služba v vojski države, katera je napadla in izbrisala z zemljevidja njegovo lastno domovino Avstrijo. In kateri pošten vojak more danes s ponosom nositi ona Hitlerjeva odlikovanja, ki so bila podeljena tudi SS-komandantom v koncentracijskih taboriščih za nedopisno telesno in duševno trpinčenje nedolžnih ljudi?

Nova neodvisna in demokratična Avstrija ni nastala slučajno. Mnogo tisoč Avstrijcev je bilo zaradi njihovega demokratičnega prepričanja in domovinske zvestobe od nacističnih nasilnežev zaprtih in umorjenih. Avstrija je dolžna zahvalo vsem tem junakom, kajti nova avstrijska državna zavest se ni rodila v zavodih Hitlerjeve države ali v nemški vojski, temveč v odporu ljudi, ki so metode nacizma odklanjali z aktivno osvobodilno borbo in s trpljenjem v zaporih ter koncentracijskih taboriščih.

Prav koroški Slovenci smo v tej osvobodilni borbi doprinesli sorazmerno največ žrtev. Partizanska borba, ki je bila tudi borba za zopetno vzpostavitev neodvisne in demokratične

Deželni glavar Wedenig v deželnem zboru:

Koroški Slovenci so prav tako avstrijski državljani kot vsi drugi!

Kakor smo na kratko poročali že v zadnji številki našega lista, je deželni zbor pretekli teden razpravljal in sklepal o deželnem proračunu za leto 1963. Proračunska debata je potekala razmeroma mirno in je bil predlog deželnega proračuna tudi sprejet brez večjih sprememb. Le med obravnavanjem poglavja »Kultura« je prišlo do izpadov, ki so bili vse prej kot kulturni, predvsem pa so znova pokazali, kako si gotovi ljudje zamišljajo prijateljsko sožitje med narodi in državami.

Posamezni poslanci ÖVP in FPÖ so namreč razpravo o problemih kulture, umetnosti in znanosti izkoristili za naravnost že »tradicionalne« izpade proti koroškim Slovincem in njihovim kulturno-prosvetnim organizacijam; poleg tega pa so se ostro izrekli tudi proti kulturni izmenjavi med Koroško in Slovenijo. Pri tem je vsekakor značilno, da sta tak odnos do kulturnih vprašanj najbolj odločno manifestirala prav poslanci, ki sta oba učitelja, torej kulturna delavca. Če pa upoštevamo, da sta oba — ÖVP-jevski Einspieler in FPÖ-jevski Silla — hkrati tudi glavna predstavnika tako imenovanih »vindišarjev«, potem se pač ni treba čuditi, saj vsa umetno skonstruirana teorija o vindišarstvu v bistvu služi le enemu namenu: vnašati razdor med oba naroda v deželi in postavljati »železno zaveso« med sosednjima državama. S tem se popolnoma ujema tako bojna napoved slovenskemu uradnemu jeziku in zahteva po ugotavljanju manjšine, kakor tudi »kulturno« stališče, da bi bila sredstva, namenjena za kulturno izmenjavo med Koroško in Slovenijo, mnogo bolj koristno naložena za gradnjo pliberškega »Grenzlandheima« ali pa za koroško »Landsmannschaft«!

Na izpade proti koroškim Slovincem in proti kulturni izmenjavi s Slovenijo je poleg socialističnega poslanca Luptoviča, kateri

je dejal, da tisti, ki danes nastopa proti kulturni izmenjavi med sosednimi deželami, živi še v 19. stoletju, odločno odgovoril tudi deželni glavar Wedenig. Poudaril je, da mora Koroška kot obmejna dežela izpolnjevati važno kulturno-politično nalogo. »Po mnenju šovinističnih krogov bi seveda morali postaviti steno proti našim sosednim državam, toda tako zadržanje bi bilo v dobi atomov in raket več kot nazadnjaško, kajti prav kulturna izmenjava pospešuje dolgo zaželeno sporazumevanje med narodi.« Ko je nakazal dosedanjí uspešni razvoj kulturnih stikov med Koroško in Slovenijo, je deželni glavar potrdil tudi potrebo po gradnji lastnega poslopja za slovensko gimnazijo v Celovcu ter subvencije slovenskim prosvetnim organizacijam na Koroškem utemeljil s tem, da mora prav dežela zastopati stališče, ki ne loči marveč združuje, kajti »koroški Slovenci, ki živijo že več stoletij na tej svoji zemlji, so prav tako avstrijski državljani kot vsi drugi in gre torej za domače kulturne organizacije in za deželane Koroške«.

Razprava v deželnem zboru torej tudi v tem smislu ni pokazala kaj bistveno novega. Saj je bilo že doslej znano, kdo so krogi, ki vsako priložnost izkoristijo za strupene protislovenske izpade in kdo nasprotno tudi pred najvišjim deželnim forumom odločno zastavi besedo za enakopravnost koroških Slovencev ter za sporazumevanje med narodi. Pač pa je treba ugotoviti, da je prav ta razprava dala jasen odgovor tistim, ki so še pri zadnjih volitvah pred enim mesecem nasledili lepim besedam in obljubam »krščanske« ÖVP. Kajti za politično stranke, ki pred volitvami lovi glasove na svoje »krščanske limanice«, takoj po volitvah pa predstavnik iste stranke zamenja to »krščanstvo« za strupen šovinizem, je upravičena edinole ena ocena: dvoličnost!

Na občnem zboru Zbornice obrtnega gospodarstva:

Malo razumevanja za kmečko samopomoč v združništvu

Pretekli teden je bil v Celovcu občni zbor Zbornice obrtnega gospodarstva za Koroško. Če izvzamemo razpravo o zborničnem proračunu za leto 1963 z 29,4 milijona šilingov dohodkov, je bil občni zbor odsev dunajskih napetosti pri pogajanjih za novo vlado. Zbornica obrtnega gospodarstva oz. njeni svetniki niso štedili s programatičnimi izjavami gospodarsko-političnega značaja. Bistvena vsebina teh izjav je bila združena v resolucijo o zahtevah koroškega obrtnega gospodarstva do nove zvezne vlade.

Razprave k poročilom so bile v dveh vprašanih zelo živahne. Ti vprašanji sta bili turizem in stališče Zbornice obrtnega gospodarstva do razširjenja dejavnosti Koroške Raiffeisenove zveze. Na področju turizma so zelo ostro govorili proti oddajanju privatnih sob in je bilo povedano, da bo še pred pričetkom prihodnje poletne turistične sezone prišlo do zakona o oddajanju privatnih sob. Nadaljnji del te diskusije se je zlasti nanašal na potrebe in možnosti pocenjenih kreditov za turistična podjetja, za kar je bilo doslej odobrenih že 27 milijonov šilingov takih kreditov.

K razširjanju dejavnosti Koroške Raiffeisenove zveze je govorilo kar 10 zborničnih svetnikov, med katerimi je poslevoedeči podpredsednik Zveze slovenskih zadrug dr. Mirt Zwitter branil koristi koroškega kmečkega združništva. Le predstavnik Koroške Raiffeisenove zveze v Zbornici obrtnega gospodarstva ni govoril, ker — na občnem zboru ni bil navzoč. Diskusija, v katere podrobnosti se tu ne moremo spuščati, je vsekakor pokazala, da v Zbornici obrtnega gospodarstva ni niti enotnega niti ne stvarnega, pozitivni rešitvi medsebojnih odnosov obrtnega gospodarstva in kmečkega združništva koristnega stališča do kmečke somopomoči v združništvu, ki pa se je zlasti trgovina v obliki raznih združenj v čedalje močnejši meri poslužuje.

V prihodnjem letu:

500 novih jugoslovanskih avtomobilov v Avstrijo

Začetkom decembra je pričela Jugoslavija izvažati v Avstrijo svoje prve avtomobile tipa IMV 1000, ki jih v celoti izdeluje Industrija motornih vozil v Novem mestu v svojih podjeljih, ki zaposlujejo 1.100 delavcev. Avtomobili IMV so kombi-vozila, ki niso le na jugoslovanskih cestah in v jugoslovanskem gospodarstvu deležna vsega priznanja, marveč so tudi v Avstriji in dru-

gih zahodno- in vzhodnoevropskih državah odlično prestala svoje preizkušnje. Tako se za ta vozila zanimajo tudi v Zahodni Nemčiji, na Danskem in v Švici.

Avstrijski uvozniki so na podlagi predhodnih preizkušenj sklenili pogodbo za uvoz 500 teh kombi-avtomobilov v letu 1963. Na avstrijskem trgu bodo te avtomobile prodajali pod imenom »IMV-1000-Donau«.

Nova teritorialna razdelitev Slovenije

S 1. januarjem 1963 bo Slovenija upravno na novo razdeljena. Namesto sedanjih osem okrajev bo imela le še štiri okraje. Okraj Kranj se bo pridružil okraju Ljubljana, okraj Gorica okraju Koper, okraj Murska Sobota pa okraju Maribor. Okraj Novo mesto bo razdeljen na okraja Ljubljana (občine Trebnje, Novo mesto, Črnomelj in Metlika) in Celje (občine Sevnice, Videm-Krško in Brežice). Po 1. januarju bo imela Slovenija le še okraje Ljubljana, Koper, Celje, in Maribor.

POŠIROKEM SVETU

ZENEVA. — Tuje agencije poročajo, da so se udeleženci razorožilne konference v Zenevi sporazumeli o tem, da bodo prekinili zasedanje od 21. decembra letos do 15. januarja 1963, ko se bodo ponovno sestali in nadalje razpravljali o načrtih za razorožitev in prepovedi poskusov z atomskim orožjem.

DUNAJ. — Dunajski študenti so z demonstracijami zahtevali izboljšanje pogojev študija in povečanje proračunskih sredstev za prosveto. Več kot 5.000 študentov je karakalo po središču Dunaja, da je bil promet v tem delu mesta ustavljen. Več tisoč študentov se je zbralo pred parlamentom, vendar člani vlade niso hoteli sprejeti zastopnikov študentov. Demonstracije je povzročil sklep o zmanjšanju proračuna za prosveto.

PARIZ. — Na sestanku ministrskega sveta NATO je govoril o organizaciji oboroženih sil ameriški obrambni minister MacNamara, ki je poudaril, da morajo države NATO okrepiti konvencionalno oborožitev. Doslej še ni bilo govora o atomskih silah NATO. Zastopniki Francije poudarjajo, da je le malo verjetnosti, da bi glede tega mogli doseči kompromis s stališči ZDA.

ALŽIR. — Prvi jugoslovanski veleposlanik v neodvisni Alžiriji Nijaz Dizdarević je izročil predsedniku Ahmedu Ben Beli svoje poveljnice. Predsednik Ben Bela se je zadržal v daljšem prijateljskem razgovoru z jugoslovanskim veleposlanikom.

BERLIN. — V Leipzigu je bila mednarodna posvetovalna konferenca svetovne sindikalne federacije. Na konferenci so razpravljali o gospodarskih in socialnih posledicah politike Evropske gospodarske skupnosti. Generalni sekretar federacije Louis Saillant je v referatu poudaril, da je politika Evropske gospodarske skupnosti predvsem naperjena proti državam socialističnega tabora. Konferenci so prisostvali sindikalni predstavniki iz 40 držav.

BEOGRAD. — Delegacija jugoslovanskega nacionalnega odbora svetovne univerzitetne službe je odpotovala na desednevni obisk v Švico in Zahodno Nemčijo. Člani delegacije bodo obiskali več univerz, kjer se bodo seznanili z življenjem in delom nemških študentov. Obiščijo tudi sekretariat svetovne univerzitetne službe v Zenevi.

RABAT. — Maroko in Kuba sta sklenila sporazum, po katerem bo Kuba dobavila prihodnje leto Maroku 105.000 ton sladkorja.

BERN. — Za predsednika Švice so izvolili ministra za transport in komunikacije Willyja Spühlerja. Njegov namestnik bo Ludwig von Moos, ki je s tem hkrati edini kandidat za predsednika Švice leta 1964. Spühler je član socialistične stranke Švice. Od volitev leta 1960 je član švicarske vlade in letos je prišel na vrsto za podpredsedniško dolžnost. Po švicarski ustavi ureditvi izvolijo iz vrst ministrov vsako leto drugega predsednika švicarske konfederacije.

BUENOS AIRES. — Poveljnik argentinskega letalstva general Armanini je izjavil, da je bil uporniški general Alsina v Cordobi aretiran in da so ga skupaj z drugimi udeleženci z letalom prepeljali na vojaško letališče Palomar v bližini Buenos Airesa. Voditeljje upora bodo po njegovih besedah začasnó zaprli v Palomaru. Aretirali so tudi drugega voditelja upora generala Olivo, ki je bil v Rio Gallegosu. Vsem udeležencem upora bo sodil letalski svet 15 najvišjih oficirjev argentinskega letalstva.

TOKIO. — V središču Tokia sta bili dve veliki demonstraciji proti vladni politiki. Pred vhomom v japonski parlament je ure dolgo stalo 5000 rudarjev, obdanih od policijske straže. Predstavniki rudarskih sindikatov so skušali dobiti od vladne stranke obljubo, da bodo revidirali vladni program, tako da se bo povečala proizvodnja premoga in da se bodo zvišale rudarske mezde. Pred poslopjem ministrstva za prosveto pa je hkrati prišlo do spopada med policijo in študenti, ki so demonstrirali proti vladnemu načrtu o reformi pouka na univerzi.

LONDON. — Voditelj britanske laburistične stranke Gaitskell bo 1. januarja odpotoval na obisk v Sovjetsko zvezo. Ob tej priložnosti se bo sestel s Hruščovom. Gaitskell bo potoval v Sovjetsko zvezo na povabilo parlamentarne skupine Vrhovnega sovjeta SZ.

ZENEVA. — Sovjetska zveza je predlagala, da bi na ozemlju nuklearnih sil instalirali po tri avtomatske potresne postaje, do katerih bi imeli dostop tudi mednarodni inspektorji. Predstavniki ZDA in Velike Britanije se niso odgovorili na ta sovjetski predlog, čeprav so že ves čas zagotavljali, da zasluži vsa pozornost.

BONN. — Jugoslovansko predstavništvo v Bonnu je izročilo švedskemu veleposlanstvu nov dokumentacijski material o rovarjenju ustajkih in drugih emigrantskih organizacij v Zahodni Nemčiji. Dokumentacija vsebuje točen opis dejavnosti emigrantskih organizacij, značaj njihovih delav, pa tudi sredstva propagande. Med imeni voditeljev terorističnih organizacij je veliko znanih vojnih zločincev, ki uživajo že ves čas po vojni gostoljubje Zahodne Nemčije.

BEOGRAD. — Veleposlaniki Etiopije, ZDA, Norveške, Francije, Velike Britanije, Turčije, Avstrije in Švice, veleposlanštvo Venezuele in odpravnik poslov Češkoslovaške so izrazili državnemu sekretariatu za zunanje zadeve sožalje ob smrti Momčila Popovića, ki je padel kot žrtev zločinskega ustalega napada na poslopje jugoslovanskega predstavništva v Bonnu.

DUNAJ. — Za avstrijsko-nemško skakalno turnejo, ki se začne 28. decembra in bo trajala do 6. januarja 1963, se je prijavilo 14 držav. Na sporedu turneje so tekme na štirih skakalnicah. Vzhodnonemška smučarska reprezentanca bo sodelovala samo na tekmah v Avstriji, medtem ko se nemškega dela turneje ne bo udeležila.

BRUSEL. — V Bruslju so aretirali Dominiquea Cabana de la Prada, enega znanih članov OAS in udeleženca neuspelega atentata, ki so ga letos avgusta napravili na predsednika de Gaulle. Sedaj aretirani je bil v odsotnosti obsojen na dosmrtno ječo. Bruseljska policija je sporočila, da ga bodo izročili Franciji.

Knjižni dar Slovenske prosvetne zveze

Mnogi že sprašujejo, kdaj in kakšen bo letošnji knjižni dar Slovenske prosvetne zveze. Danes že lahko povemo, da bo prišel v naše vasi in domove v najkrajšem času in bo spet pester in bogat, kot je bil vsa zadnja leta. Zato vabimo vsako posamezno družino, da si zbirko knjig takoj zagotovi pri krajevnem Slovenskem prosvetnem društvu ali neposredno pri Slovenski prosvetni zvezi; lahko pa si jo naroči tudi v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu. Knjižni dar bo tudi letos obsegal poleg tradicionalnega „Koroškega koledarja“ še štiri lepe slovenske knjige, s katerimi vas hočemo tukaj vsaj na kratko seznaniti, medtem ko bomo o koledarju obširneje poročali prihodnjč.

Ljubiteljem dobre leposlovne knjige bo dobrodošel roman islandskega Nobelovega nagradjenca za književnost Halldorja K. Laxnessa

Atomska postaja

v katerem se pisateljeva domovina odkriva pred nami z vsemi svojimi lepotami in tegobami, hočeni in obupavanji, borbami in porazi. Je to povest o današnjem svetu, v katerem se dva tabora borita za nadoblast: Vzhod in Zahod. Kot sredstvo tega boja je v ospredju atomska bomba, proti kateri se bori preprosti človek tudi na Islandiji in tako je „Atomska postaja“ sveža, polna, mehka pa tudi borbena pesem povojne Islandije, poema, ki se konča z mogočnimi akordi želja po pravičnosti, pravici in resnici.

V marsičem je tej knjigi soroden tudi roman slovenskega pisatelja Ivana Potrča

KULTURNE DROBTINE

● V galeriji kulturnega centra v Beogradu je bila zadnji ponedeljek odprta razstava umetniških reprodukcij ruskih slikarjev 19. in 20. stoletja. Razstavljenih je 40 eksponatov 16 avtorjev, predvsem zastopnikov realistične šole, ki je v svojih delih rada upodabljala zgodovinske motive.

● Med nedavno deželnozbornsko razpravo v Celovcu je bila napovedana reprezentativna izdaja zbranih del največjega koroškega pisatelja Josefa Friedricha Perkoniga. Zbirka naj bi obsegala osem knjig.

● Pred nedavnim je v bolnišnici v Oslu na Norveškem umrla slavna norveška sopranistka Kirsten Flagstad. Svojo kariero je začela umetnica leta 1913, ko je kot osemnajstletna pela v D'Albertovi „Nižavi“, pozneje pa je nastopala na vseh svetovnih odrih od Bayreutha do New Yorka, znana zlasti kot interpretka Wagnerjevih oper. Pred leti so jo ob ustanovitvi domače opere v Oslu imenovali za prvo ravnateljico te ustanove.

● Skupnost poklicnih gledališč Jugoslavije namerava v letu 1963 razpisati natečaj za sodobno domačo dramsko delo, opero in balet. Ob priliki dvajsetletnice gledališkega življenja v novi Jugoslaviji imajo v načrtu tudi izdajo gledališkega almanaha ter gledališkega Informatorja, v katerem bodo zbrani glavni podatki o vseh gledaliških in domovih kulture po večjih jugoslovanskih mestih.

● V Moskvi so začeli oddajati že tretji televizijski program. Sploh se televizija v Sovjetski zvezi naglo širi in je danes v državi že več kot 123 oddajnih postaj ter 250 relejnih postaj; gradijo pa še 50 novih velikih televizijskih oddajnikov.

Srečanje

ki nas povede v čase narodnoosvobodilne borbe in pripoveduje o junaških podvigih malega slovenskega človeka, ko se je uprl tujemu nasilju in si v herojskem boju priboril svobodo. Sredi tega boja na življenje in smrt doživljajo junaki romana tudi svoje majhne vsakdanje epizode; navzlic trpljenju in umiranju se poraja topla ljubezen in klije mlado življenje — jamlstvo novega, boljšega sveta.

Prav zaradi tega, ker je človeštvo v zadnji vojni doživelo toliko bridkosti, danes nihče ne bi smel pozabiti, kdo je bil kriv vsega tega gorja. Temu namenu služi tudi obširna zgodovina nacistične Nemčije, ki jo je na podlagi tajnih dokumentov, zaplenjenih v nemških državnih in strankarskih arhivih, ter listin z nümeričkega procesa proti nacističnim vojnim zločincem napisal ameriški časnikar in zgodovinar William L. Shirer. Nekaj pomembnejših poglavij iz te zgodovine je zajetih v knjigi

Vzpon in propad tretjega rajha

ki daje precej nazorno podobo o prvih letih nacistične vladavine, o pripravah na drugo svetovno vojno, o političnih in vojaških dogodkih med njo ter o končnem raz-

Da ne boste pozabili!

Slovenski ples

bo 19. januarja 1963

sulu Hitlerjevega „lisočletnega“ rajha. Pisatelj piše zanimivo, objektivno in stvarno, iz njegovega dela veje trdno protifašistično prepričanje. V svoji svobodoljubnosti opozarja avtor na sile, ki so pripeljale nacistično stranko na oblast in jo na oblasti držale, namreč sile, ki se danes znova pojavljajo marsikje v Evropi in drugod po svetu. Na to nevarnost nas opozarja in opominja Shirerjeva zgodovina nacistične Nemčije zlasti s svojim poglavjem o „novem redu“ in s svojim geslom — aforizmom ameriškega filozofa Santayane: „Tisti, ki se ne spominjajo preteklosti, so obsojeni, da jo še enkrat doživijo.“

Medtem ko so si omenjene knjige sorodne v tem, da obsojajo krivico in vzpodbujajo bralca za pravičen mir, pa je četrtla knjiga

Prihodnje leto v Brežah:

Johann Wolfgang Goethe: „FAUST“

Vodstvo poletnih iger v Brežah se je odločilo, da prihodnje leto uprizori na Petrovi gori Goethejevo tragedijo „Faust“. Premiera bo v soboto, 29. junija 1963; do vključno sobote, 24. avgusta, pa bo na sporedu skupno 34 predstav.

Ansambel v Brežah je že začel s pripravami na novo igralsko sezono, ki bo z uprizoritvijo svetovno znane Goethejeve umetnine stavila velike zahteve do vseh sodelujočih. Potrebna bo specialna ureditev odra, izboljšali in razširili bodo razsvetljavo in ozvočenje, posebno skrb pa bo treba posvetiti igralcem, ki se bodo na skupno 90 vajah temeljito pripravili na zahtevno nalogo.

Doseganje visoko zastavljenih ciljev v zadnjih trinajstih letih poletnih iger v Brežah pa tudi realizacija velikih nalog v bodoče zahtevajo koncentracijo in viške, ki bodo opravičili vložene napore ansambla. Odločitev za Goethejevo „Fausta“ je zato zelo posrečena, saj prav ta komad tako po svoji umetniški kvaliteti kakor tudi po svojem mednarodnem slovesu spada med absolutne viške svetovne odrske literature. Ansambel v Brežah pod vodstvom neumornega arhitekta Sandlerja pa se je za to uprizoritev odločil tudi iz prepričanja, da je — kot pravi — danes še mnogo ljudi, predvsem mladine, ki jim je treba odpreti oči in ušesa za Faustovo idejo.

Z neposrednimi pripravami na novo sezono so v Brežah začeli že 1. decembra in smo lahko prepričani, da bodo poletne igre na Petrovi gori tudi v letu 1963 izredno doživljene za mnoge obiskovalce iz domačih krajev, kakor tudi privlačnost posebne vrste za številne tujce, ki bodo v poletnih mesecih preživljali svoj dopust pri nas na Koroškem.

Kapitalne družbe in inozemski kapital v avstrijskem gospodarstvu

Banke kot lastnika naletimo tudi pri vrsti podjetij živilske industrije. Tako ima Creditanstalt popoln vpliv v Internationale Getreide- und Warenhandels-AG in v Th. Etti AG, medtem ko je Vereinigte Fettwarenindustrie J. Estermann AG v glavnem last Banke za Zg. Avstrijsko in Solnograško.

Landwirtschaftliche Kartoffelverwertungs AG in njena sestrška družba Oberösterreich. Stärke- und chemische Industrie AG sta do 85 % v posesti Nižjeavstrijske zadrugne centralne banke, Na Österr. Viehverwertungs-Ges. m. b. H., ki poseduje vse dežele Wiener Fleischwerke Ges. m. b. H., so udeležene vse deželne kmetijske zbornice Avstrije, Zveza avstrijskih zadrug za vnovčenje živine s 50 %, drugih 50 % kapitala pa je v posesti mesta Dunaj. Österr. Molkerei- und Käseverband r. G. m. b. H. poseduje dvoje podjetij in sicer Landw. Nahrungsmittelindustrie Ges. m. b. H. in Margarinefabrik Ebhart & Herout.

Združenje avstrijskih konsumnih društev ima nekaj podjetij živilske

industrije. Tako ima njihova vele-družba za nakup GÖC Ges. m. b. H. v svoji posesti deleže na industriji konsumnega blaga CO-OP Ges. m. b. H., na tirolski pekarni »Etab« Ges. m. b. H., na Linzer Würstfabrik Ges. m. b. H. in na Linzer Spatenbrotwerke Ges. m. b. H. GÖC pa ima tudi svojo lastno industrijo živil in nasladi.

Od inozemskih udeležb v živilski industriji je švicarska udeležba najmočnejša. Naletimo jo na Nestle Wien AG, Maggi Ges. m. b. H., H. Frank und Kathreiner Ges. m. b. H., Titze AG, Suchard Ges. m. b. H. in Dr. Wander Ges. m. b. H. Nemški kapital predstavljajo Küfferle AG, Jacobs Kaffee Ges. m. b. H. in König & Komp. Ges. m. b. H. s sestrsko družbo Dr. A. Oetkar Ges. m. b. H. Ankerbrotfabrik AG je avstralski, C. H. Knorr Ges. m. b. H. ameriški, Bensdorp Ges. m. b. H. pa holandski kapital.

Nova podjetja konzervne industrije Felix Austria Ges. m. b. H. in Scana Amico Ges. m. b. H. sta v šved-

skih in švicarskih rokah, dočim pripadata Nordsee Ges. m. b. H. in Seeadler Ges. m. b. H. holandskemu Unilever-konzernu.

Industrijo sladkorja obvladajo poleg bančne hiše Schoeller & Co. še Niederösterreich. Genossenschaftszentral-kasse (Tullner Zuckerfabrik AG) ter sindikat tovarn sladkorja, ki ga sestavljajo Leipnik Lundenberger AG, Hohenauer Zuckerfabriks Ges. m. b. H., Patzendorfer-Siegenderfer Zuckerfabrik in Ennsner Zuckerfabriks-AG, ki obvlada tudi Österr. Zuckerindustrie AG (tovarna Bruck an der Leitha). Ennsner in Hohenauer Zuckerfabrik sta v glavnem inozemska imovina, na njih pa je udeležena tudi Creditanstalt.

V industriji pijač naletimo skoraj brez izjeme avstrijski privatni kapital. Akcije Österr. Brau AG so v posesti družin Beuerle, Kapsreiter, Hörtnagl, Falkensammer, Stierle, Kiener in drugih. Posebno komplicirana tvorba na tem področju je Mautner-Markhof, ki združuje poleg vrste komanditnih in odprtih trgovskih družb še akcijske družbe Brauerei Schwechat AG, Stadlauer Malzfabrik AG, Nussdofner Mälzerei AG in Kärntner Hefe- und Spiritusfabriken AG, preko Philips, Veitschacher

Magnesit in zavarovalnice Erste Allgem. Unfall- und Schaden pa je ta koncern močno povezan z inozemstvom.

Štajerske pivovarne Gösser in Reininghaus sta udeleženi ena na drugi. Na Koroškem sta vsaka z eno šestino udeleženi na Vereinigte Kärntner Brauereien AG in na Brauerei Wolfberg H. Moser Ges. m. b. H. Obe koroški družbi sta poleg tega še do polovice v privatnih rokah. Industrija brezalkoholnih pijač je pod vplivom Creditanstalt, inozemski kapital pa prevladuje pri Stock Weinbrennerei AG, H. C. König Ges. m. b. H. in Henckell & Co. Ges. m. b. H.

10. Druge industrije

V kapitalnih družbah lesne industrije je močno udeležen privatni kapital. Österr. Novopan-Holzindustrie AG je do 90 % v posesti družine gozdnega veleposestnika Mayr-Melhofa. V privatnih rokah so tudi Lignospan Holzindustrie KGaA in Slavonia Holzindustrie. Inozemski kapital pa obvlada med drugim tudi družbi Katz & Klump Ges. m. b. H. in Gebr. Feltrinelli Drauland Holzindustrie Ges. m. b. H.

Kot kapitalne družbe v industriji usnja in njegove predelave so pomembne Del-Ka AG, ki je v posesti

AVA Automobil- und Warenkredit-Verkehrs-Anstalt, ki je udeležena tudi na Aeterna Schuhfabriks-AG. Sledijo si deli s Semperit AG in zahodnonemškimi Salamander-konzernom. Bally Wiener Schuhfabriks AG je stoodstotna sestrška družba švicarske C. F. Bally AG Zürich.

V gradbeni industriji srečamo »Universale« Hoch- und Tiefbau AG in Union Baugesellschaft, ki jih obvlada Creditanstalt, medtem ko je Creditinstitut skoraj stoodstotno udeležen na »Konstruktiva« AG zur Förderung des Bauwesens, družbe, ki posedujejo še tri Reformbaugesellschaft m. b. H. na Dunaju, v Grazu in v Salzburgu. Länderbank pa je v manjši meri udeležena na Allgem. Baugesellschaft A. Porr AG, večina akcij te družbe pa je v privatnih in inozemskih rokah. STUAG Straßen- und Tiefbau AG je v rokah mednarodne finančne družbe v Zürichu.

II. Elektrogospodarstvo

Kapitalne družbe v elektrogospodarstvu so v glavnem docela podružbljene. Izjema so le švicarske udeležbe na predarlski Illwerke AG (6 %) in Steiermärkische Elektrizitäts-AG (97 %) ter Mühlbacher Wasserwerke AG, ki je last Treibacher Chemische Werke AG.

(Nadaljevanje)

Šestdesetletnica

Cirkovče. — Nedavno tega so v Jopovi družini v Cirkovčah pri Pliberku praznovali v družinskem krogu življenjski jubilej. Oče France Nachbar je dopolnil šestdeseto leto svojega življenja. Ob tej priložnosti je bil deležen srčnih čestitke številne družine, kajti jubilar je oče štirih hčera in šestih sinov. Ni malenkost vzgojiti v dobre ljudi tako številnih naraščaj. Oče France je s svojo ženo to roditeljsko nalogo storil v polni meri. Vse štiri hčerke so že poročene, fantje pa so tudi vsi že zaposleni v poklicnem delu.

Oče jubilar je večkrat dejal, da je svoje vzgojne metode črpal iz dobre knjige, kajti rad in veliko je bral. Nikdar pa ni pozabil povedati, da mu je osnova in podlaga za njegovo očetovsko dolžnost dalo domače slo-

Občni zbor naše hranilnice in posojilnice

Blžovs. — Dne 8. t. m. je bil v prostorih gostilne pri Miklavžu občni zbor naše krajevne zadrugne organizacije. Predsednik upravnega odbora Miha Kulnik, p. d. Pipan, je otvoril občni zbor in izrazil svoje zadovoljstvo ob dejstvu, da se zadrugniki tako živo zanimajo za svojo zadrugo, o čemer je pričala tudi lepa udeležba na občnem zboru. Med udeleženci je posebej pozdravil zastopnika Zveze slovenskih zadrug, glavnega revizorja dipl. trgovca Miloniga.

Po ugotovitvi običajnih predpisanih formalnosti je predsednik podal poročilo o delovanju zadrug. Iz poročila je bilo razvid-

Blagovni oddelek, katerega vodi v splošno zadovoljstvo zadrugnik Jožef Boštijančič, se čedalje boljše razvija. Zaradi tega je bilo mogoče tudi izvesti razne investicije in poprave na zadrugnem domu.

Po poročilu predsednika upravnega odbora je poročal še predsednik nadzornega odbora Gašper Ogris-Martič. Med drugim je občnemu zboru sporočil, da je pri pregledovanju poslovanja obeh oddelkov nadzorni odbor ugotovil, da tako upravni odbor kakor tudi obe poslovodji delajo brezhibno in nesebično ter jim lahko zaupamo zadrugno delo. Končno je izrazil tudi zahvalo in priznanje vsem, ki se trudijo in prizadevajo za udržitel in napredek zadrugne misli.

Z odobranjem je občni zbor vzel na znanje poročila upravnega in nadzornega odbora. Pri volitvi novega nadzornega odbora je bil v celoti potrjen dosednji nadzorni odbor.

Med drugim je občni zbor sprejel predlog o zvišanju pristopnine na 20 šilingov.

Po živahni razpravi o raznih vprašanjih je predsednik upravnega odbora s pozivom na zadrugnike na še tesnejše sodelovanje za svojo zadrugo zaključil lepo uspeli občni zbor.

Avtomobilisti in motociklisti:

Vozite ob praznikih previdno!

Vedno ponavljajoča se krvava in žalostna bilanca vsakotredenskih prometnih nesreč s skoraj vedno nad 30 mrtvimi in več sto poškodovanimi udeleženci prometa bi morala biti za vozače svareče in resno opozorilo: Vozite z razumom in previdno! Prav ob praznikih, ko je promet na cestah živahnejši kot običajno, se v večji meri dogajajo usodne prometne nesreče. Vozači, mislite nase in tudi na svoje in druge sopotnike, vzemite si k srcu skrb, da boste med prazniki vozili s pojačeno previdnostjo, da se boste srečno živi in zdravi vrnili med svoje, da jim praznik veselja ne bo postal dan bridke žalosti.

Cenjene bralce obveščamo

da bo zaradi božičnih in novoletnih praznikov izšla prihodnja številka „Slovenskega vestnika“ šele 4. januarja 1963. Zato smo zadnjo številko v tem letu nekoliko razširili, prilagamo pa tudi stenski koledar za leto 1963 in želimo, da bi skozi vse leto bil vidna povezava med listom in bralci.

Uredništvo

Umrl je Vinzenz Schumy

Na Dunaju je prejšnji teden umrl Vinzenz Schumy, po rodu iz Ziljice pri Podklostru, kjer je bil rojen leta 1878. Ime Schumy je znano tako na Koroškem kakor tudi v široki avstrijski javnosti. Po prvi svetovni vojni bil član avstrijske delegacije na mirovni konferenci v Parizu in je njegova nemala zasluga, da je prišlo do plebiscita na Koroškem. Takrat je bil aktiven v koroškem Heimatdienstu in pozneje tudi v njegovem nasledniku Heimatbundu.

Od leta 1923 do leta 1927 je bil deželni glavar Koroške, v katerem svojstvu vendar ni pokazal razumevanja za upravičene težnje koroških Slovencev in je šele na svoja stara leta našel besedo tudi za sporazumevanje med obema narodoma v deželi. Pozneje je postal Schumy vicekancler in bil dvakrat notranji minister v dunajski vladi, kateri je nekaj časa pripadal tudi po drugi svetovni vojni. Strankarsko je bil pred vojno vodja takratnega Landbunda in je od tam našel pot v sedanjo ÖVP. Posebno pa je njegovo ime povezano z avstrijskim zadrugništvom, kjer je bil nazadnje njegov generalni odvetnik. Pokojnikovo truplo so prepeljali v Celovec, kjer je bil včeraj pogreb.

KOLENDAR

Polek, 21. december: Tomaž
Sobota, 22. december: Demetrij
Nedelja, 23. december: Viktorija
Ponedeljek, 24. december: Adam in Eva
Torek, 25. december: Božič
Sreda, 26. december: Štefan
Četrtek, 27. december: Janez

no naši zemlji

vensko prosvetno društvo, v katerega delo se je vključil ves mlad in poln idealizma. Sodeloval je v društvu kot odbornik, dalje časa kot zelo marljiv in vesten knjižničar na go-tovo važnem področju prosvete. Širil in posredoval je slovenske knjige in branje. Sam je verjetno prebral vse knjige iz knjižnice in iz tega poznanja članom bralcem tudi koristno in pravilno svetoval. V ostalem pa je sodeloval pri vseh društvenih prireditvah, pri mnogih kot igralec, organizator in vedno tudi pri postavljanju provizoričnega odra itd. Po drugi svetovni vojni pa so v društvenih prireditvah sodelovali tudi njegovi otroci.

Jubilar izhaja iz znane ugledne in zavedne Kropove družine v Vidri vasi. Tudi njegov brat Jurij, Kropov oče, in pozneje njegovi otroci so bili ves čas dejavni prosvetaši. Ni slučaj, da sta se Kropov oče Jurij in njegova žena Brigita našla za skupno življenjsko pot prav v krogu prosvetne družine, enakega mišljenja in hotenja.

V takem vzdušju je zrasel tudi naš šestdesetletnik. Samoumevno je, da človek ne more živeti od golega idealizma, temveč mora imeti tudi dom, obleko in prehrano zase in družino. Podlaga temu je gospodarstvo. France Nachbar je na Jopovi kmetiji, kakor je sam rekel, z marljivim in razumnim gospodarjenjem domačijo ohranil in kljubovat vsem hudim gospodarskim stiskam pretekle dobe ter poskrbel za številni naraščaj prepotrebni

no, da se zadruga vsesstransko dobro razvija, kar zlasti dokazuje lepo naraščanje vlog. S tem je bilo tudi mogoče zadostiti mnogim prošncem za posojila, kar je gotovo najlepši izraz skupne samopomoči. Odvišni denar, ki ga hranimo in zbiramo za razne poznejše investicije in nakupe, naj se ne hrani doma, kjer ni varen pred tatovi ter raznimi drugimi načini zgube in uničenja! Naložimo ga v domači hranilnici in posojilnici, kjer je varen in donša tudi obresti. Kdor pa je v potrebi, na ta način more dobiti tudi posojilo. Kreditni oddelek, ki je že dolgo vrsto let v večjih rokah zadrugnika Janeza Reichmanna, izkazuje zares najlepši napredek.

vsakdanji kruh in tudi plemenito duševno hrano z dobro vzgojo. Razen kmetovanja pa si je našel dodaten vir dohodkov kot zelo spreten in sposoben zastopnik v funkciji inspektorja zavarovalnice, po katerih poslih je prišel v stik z vso ožjo in oddaljenejšo okolico. Zaradi svojega solidnega poslovanja je žel brez dvoma tudi na tem področju lepe uspehe.

Ob njegovi šestdesetletnici naše čestitke: Še mnogo let zdravlja, zadovoljstva in srečnega življenja!

Vesele praznike in srečno
novo leto 1963, polno delovnih
uspehov, želijo svojim odbornikom,
članom in prijateljem

Zveza slovenskih zadrug v Celovcu

IN V NJEJ ZDRUŽENE

- Hranilnice in posojilnice
- Kmečke gospodarske zadruge
- Južnokoroška gospodarska zadruga
- Živinorejske zadruge
- Južnokoroška semenarska zadruga
- Podporno društvo proti požarnim škodam v Selah

Majhna ljubezen

Na gosto je snežilo. Snežinke so bile na pogled težke ko kamni. Bil je prav vsakdanji dan, samo sneg je padal. Ulica se je izgubljala v belem zastoru, ki so ga morali pešci sproti odgrinjati. Na vogalu velike stavbe je ležal človek. Sneg je padal na njegovo umazano obleko. Mimo so hodili ljudje.

„Pijan je kakor prazna vreča, ki ne more stati pokoncu“, je rekel nekdo.

Smeh, smeh, smeh, ki je veljal slikoviti primeri. Misel, ki je vzbudila nove misli.

„Se bo že pobral, ko se bo streznil. Mrav je dober za tak živi sod pijače“, je rekel drugi.

„Pojdiva, žena. Ne bom si mazal rok. Mu bo že nekdo pomagal“, je rekel tretji in podrgnil si je rokavice drugo ob drugo, kakor bi čistil blato, ki se jih je oprijelo.

„No, stari, boš vstal! Takih sem že videl na stotine. Po vsem svetu jih je dovolj“, in ga zazibal s svojimi novimi čevlji.

„Ali te ni sram, ko ležiš tu na cesti!“ se je zopet nekdo oglašil.

Mož na fleh je zastokal. Bolesno so se skrčili njegovi prsti. Poslušal sem te besede in ko sem se sklonil, da bi pomagal neznanemu človeku na noge, sta pritekla skozi snežno zaveso dva moža, prav tako v umazanih delovnih oblekah. Obleke enake barve, kakor obleka moža na fleh. Vsi trije smo ga dvignili na noge. Bled obraz in udrte oči sem zagledal.

„Poglej tja“, so govorile. Tam je stal skelet nove velike hiše, kakršne gradijo povsod po svetu.

Na vrhu je bila zelena smrečica ki je nisem videl, a je morala biti, ker je prav na vseh takih stavbah.

O tej stavbi bo morda vedelo samo naše mesto. Ne bodo o njej pisali vsi časopisi. Toda drugod pišejo prav o takih stavbah. Torej pišejo tudi o tej stavbi.

Šli smo po cesti. Med seboj smo vodili človeka, o katerem so govorili, da je pijan. Ta človek pa ni bil pijan, samo hudo bolan je bil. Na poti k zdravniku je omagal in zato je bil sedaj pijanec. Ljudje so bili tako prepričani in ni jih mogoče prepričati drugače.

„Rad bi jim povedal“, je rekel umazani bolnik. „Pa saj mi ne bi verjeli. Še bolj bi se smejali.“

Samo meglo sem videl. Potem pa take lepe barve kakor jeseni, ko se osipa listje. Bilo mi je tako slabo in tako lepe barve, a jim nisem mogel povedati.

Rad bi jim pokazal z roko proti našemu skeletu, pa nisem mogel dvigniti rok.

Mislil sem, da jih nimam in da ne bom nikoli več zagnal opeke dve nadstropji visoko. Tudi opeke so bile v tako lepih barvah.

Potem pa je bilo v meni zopet vse sivo, kakor malta, ki lepi vse te opeke skupaj. Rad bi jim povedal, da nisem pijan. Pa saj mi ne bi verjeli.

Snežinke so se talile na naših obrazih. Voda se je cedila po obrazu. Pogledal sem nepoznanega človeka. Po licih mu je polzela snežinka, prav izpod oči, kakor bi jo kal zaradi besed, ki jih je moral preslišati. Prav tako je izgledalo, kakor da ga je sram za druge.

„Zakaj nisva šla z njimi!“ je rekel drugi delavec. „Vsega tega bi ne bilo.“

„Kdo pa je vedel“, je rekel drugi. „Tisti ljudje tam bi morali biti drugačni. Tudi če bi bil pijan, bi mu morali pomagati.“

„Človek je človek, pa naj bo trezen ali pijan. Pomagati je treba.“

„Midva ga imava rada. Drugi ga nimajo radi“, je rekel drugi.

„Vsakega je treba imeti rad. Človeka je treba imeti rad. Samo z govorjenjem in obsojanjem še nihče ni imel rad človeka.“

„Kaj bi mu kdo mogel, če bi bil pijan“, je rekel drugi. „Smrečica na vrhu stavbe.“

„Res, smrečica. Lahko bi bil pijan, morda celo midva oba pijana. Ljudje bi rekli, da sva pijanca in smrečica bi stala na vrhu stavbe.“

Pršli smo v ambulanto. Tu sem se poslovil. Mož, ki je bil bolan, pa je padel na

Novo leto – vsak po

Odkar je človek začel meriti čas in si ga razdelil na leta, je ob koncu leta in začetku drugega napletel vse mogoče običaje; prerokovanja, čaranja, obdarovanja in dobre želje. Preden pa so začeli slaviti novo leto prav prvega januarja, je minilo precej časa. Različni načini štetja časa, ki so bili v rabi, razlike med luninim in sončnim letom, razlike v dodajanju prestopnih dni, vera, gospodarstvo, vse to je vplivalo na različno izbiro datuma za začetek novega leta.

Eden izmed prvih, o katerem vemo, da je za začetek novega leta določil 1. januar, je bil Julij Cezar in njegov odlok so splošnovali v vseh deželah, ki so pripadale rimskemu imperiju. Na 1. januar se je od začetka vezal le nastop novih služb, tudi senat se je na primer sestel ta dan k prvi seji v novem letu. Kmalu pa se je političnim in poslovnim običajem pridružila še cela vrsta razkošnih slavic, ki so bila dotlej vezana na druge praznike, predvsem pa na prejšnji začetek novega leta, na prvi marec. Na večer pred novim letom so Rimljani — po domače povedano — krokali. Pili so in jedli, tekali po ulicah, trkali na vrata in zganjali veliko hrupa.

Prvega januarja so hiše okrasili z lovorovimi vejami, cesar je sprejemal in delil darove, večinoma denar (tako star je torej že nadvse prijetni običaj novoletnih nagrad). Novoletna denarna darila so Rimljani imenovali strenae, kar je prvotno pomenilo lovorov venec, ki so si ga ob novoletnih slavic posajali na dostikrat zelo okajene glave.

2. januar je bil dan počitka. Sužnji so za en dan prevzeli oblast v hiši. Ta navada je bila ostanek prastarega verovanja, da okoli novega leta ni dobro delati. Zato so na primer babilonski vladarji prepustili vladanje lažnim kraljem, ki so za nekaj dni uživali vse pravice suverena, potem pa so jih sramotno nagnali.

Tretjega januarja so Rimljani po dnevu počitka čili in sveži spet začeli slaviti. Hodili so na konjske dirke, prirejali maskerade in obhode.

Bodi dovolj Rimljanov, njihov imperij je propadel in z njim vred je tonil v pozabo

1. januar kot začetek novega leta. V srednjem veku je nastala velikanska zmešnjava zaradi začetka novega leta. V severni Italiji so začeli novo leto 25. decembra, slovanski narodi so računali leto od 1. marca naprej, Bizanc od 1. septembra, Španija, Portugalska in nekatere mestne države v severni in južni Italiji pa so začele leto s 25. marcem. Trajalo je vse do 16., ponekod celo do 18. stoletja, da se je spet uveljavil prvi januar kot začetek koledarskega leta.

Ne glede na to, kaj sta menila Julij Cezar in precej stoletij za njim papež Gregor, ki sta tako modro urejevala štetje časa in imela tudi dovolj oblasti, da je njihova obveljala, so preprosti ljudje, zlasti v severnih predelih Evrope, računali po svoje. Opazovali so sonce in se ravnali po njegovi poti. Dnevi okoli zimskega sončnega obrata so jim bili čas, ko se je življenje spet obujalo in čeprav je bila pomlad še daleč, začetek boljših, toplejših časov je bil tu. Ta obrat pa je pomenil seveda tudi začetek novega leta. Prižiganje luči, obhodi mask s svečami in baklami, švedska Lucija, nevesta luči, so pač simbolična pomoč šibkemu soncu, da prežene temo in mraz decembrskih dni. Alpski narodi verujejo, da se ob koncu leta vračajo mrličji na svoje domove, da divja jaga hrumi skozi noč in skrivnostna Perhta, ponekod demon, ponekod dobron duh, hodi med ljudmi.

Dvanajstere noči, skrivnostne in polne čarodejne moči in tudi groze, so verovanje, ki ga Slovenci ne poznamo, srečujemo ga pa na severu, pri Rusih, v Nemčiji, Franciji in Angliji. Dvanajstere noči so simbol dvanajstih mesecev, temne in mrzle so kot našač za čaranja pa tudi za sestanke vseh

mogočih duhov, zlih in dobrih. Celo Karel Veliki je ukazal vsaj za tri dni delopust v dvanajstih nočeh, da bi ugodil prastaremu verovanju, da je v tem času treba počivali. Ponekod so šli svetke, kot imenujejo Rusi dvanajstere noči, od dneva zimskega sončnega obrata naprej, v deželah, kjer so vladali Karolingi, je začetek dvanajstih 1. januarja, ponekod pa 25. december.

Vsi bi si velikokrat želeli, da bi vedeli, kaj bo prinesla prihodnost. Nekateri strmiijo v usodno turške kave, drugi se zatekajo k horoskopom, okoli novega leta pa je radovednost še posebej močna. Na pol za šalo in zabavo vlivamo svinec ali vosek, ko čakamo novo leto. O vremenu v prihodnjem letu so nekoč v deželah, kjer je bila vera v dvanajstere noči živa, sklepali po vremenu v dvanajstih dneh po zimskem obratu ali po 25. decembru ali pa po 1. januarju. Vsak dan je pomenil mesec v prihodnjem letu. V novoletni noči so v Hessenu pa tudi v Ljubljani nastavili čebulni koledar. V dvanajst čebulnih lupin so nasuli soli in lupina, kjer se je stopila, je pomenila deževni mesec.

Poleg vlivanja svinca in voska pa so v Ziljski dolini poznali še prav posebno vedeževanje o usodi v prihodnjem letu, „vzdigo vanje novega leta“. Na klop so položili devet ali deset klobukov in pod vsakega skrili simbol. Mošnjo za denar, ključ za gospodarstvo, culo za slovo od doma, prstan za poroko, smrekovo vejico za veselje in zadovoljstvo, rožni venec za pobožnost, punčko za otroka, oglje za smrt, kredo za dolgove, glavnik za vdovstvo. Vsak je smel pokukati pod tri klobuke.

Za dekleta, ki bi se rada omožila, je bilo poučno vedeževanje s čevljem. V novoletni noči so ga metale čez ramena proti vratom; če je obležal s konico proti vratom, je bil to znak, da se bodo v prihodnjem letu prav gotovo omožile. Da bi zvedele o poteku bodočega ženina, so morale vlivati svinec ali vosek, iz oblik vlivkov ali njegovih senc pa so utegnile razbrati simbol ženinovega poklica.

Tudi zaradi smrti so radi spraševali razne orakle. V Bohinju so prisluškovali po vasi; iz hiše od koder se je oglašalo trkanje, so po starem verovanju drugo leto gotovo odnesli mrliča.

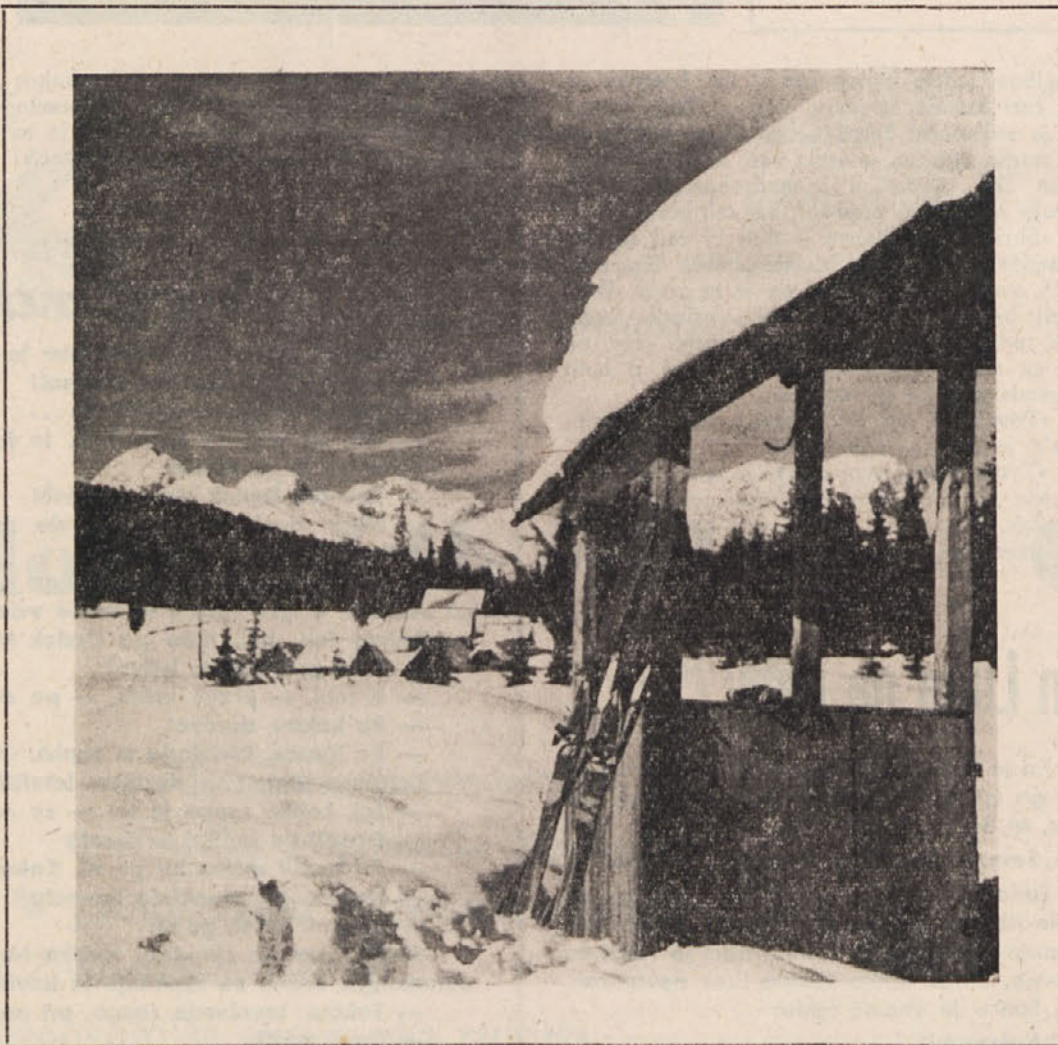
Poleg ugibanja o usodi pa so okoli novega leta radi čarali, da bi bilo v prihodnjem letu sreče in izobilja. Živini so v novoletni noči radi postregli z boljšo hrano, dajali so ji soli, ki je baje zelo dobro sredstvo zoper zle duhove, prinašali so darove vodi, zlasti v krajih, kjer je je rado primanjkovalo v poletju. V Beli krajini so dekleta za novo leto metale jabolka, orehe in denar v studence. Na Malenskem vrhu v škofjeloških hribih so postavili v novoletni noči luči in potico v vodnjak, v potico pa so zasadili denar. Ta dar, namenjen vodi, si je jutraj vzela dekla, ki je prva prihitela po vodo.

V Istri so trkali ob trto, zelo razširjeno je tudi tepežkanje drevja, v Prekmurju tepežkajo drevje in govore „rodi rodi“. V Tübingenu prestavijo v novoletni noči živino v hlevu, skratka premikanje, trkanje, tepenje naj bi obudilo speče sile in priklicalo novo življenje. Tepežkanje odraslih pred novim letom je prav tako čaranja za zdravje in življenje v novem letu. V Prekmurju otroci tekajo za odraslimi in vpijejo: Rešite se rešite se v novo leto živi in zdravi. Tudi odrasli ponekod tepejo, vendar so tepežkarji večinoma otroci, kjer baje prinašajo posebno srečo.

Ropotanje, zvonjenje, pokanje z biči in streljanje v novoletni noči prežene zle duhove in budi dobre sile, ki naj spremljajo in varujejo ljudi v novem letu.

Kdor hoče v novem letu veliko denarja, naj je na večer pred novim letom lečo ali grah: kolikor zrnc toliko denarja.

Ko nas okoli novega leta obišče dimnikar, nas oskrbi s koledarjem in vošči novo leto, se zavedajmo, da je to le civilizirani

klop, ki je bila vsa belo pobarvana. Dama, ki je sedela poleg, pa se je odmaknila od moža, ki je bil umazan, moker od snega in bled v obraz. Ko sem odšel, je rekel hvala. To je bila tista hvala, ki je ni mogoče samo slišati, ampak predvsem občutiti.

Bil je človek, ki ni bil pijan kakor mnogi, ki pravijo o njih, da so slabi, a so dobri.

Metel je opeko vsak dan in mešal malto

vsak dan. Imel je rad opeko in malto, a ti ljudje niso imeli majhne ljubezni do človeka.

Vsi ti so ljudje, kakor je on človek, pa vendar je razlika med njimi, ne na zunan, nekje notri v njih.

Morda so o njem sodili brez te majhne ljubezni do človeka, ali pa je sploh niso imeli v sebi, le v besedah, in zato je bil pijanec.

svoje

ostanek pestrih novoletnih mask, kolednikov in voščilcev ki so nekoč hodili po vsej Evropi, po celem svetu in pričarali ali priželeli srečo hiši. Koledniki danes skoraj že pozabljene maske so nekoč okoli novega leta hodili od hiše do hiše, pobirali darove in peli. Prav gotovo so še poganskega izvora, prvotnega imena ne vemo več, kajti ime koledniki je popačeno iz latinskega caleodae ianuariae, antični novoletni prazniki.

Poleg kolednikov pa so po Prekmurju hodili novoletarji, pesmarji in polazarji.

Vse te voščilce, pevce in šeme pa je bilo treba dobro nagraditi, drugače jih drugo leto ni bilo več in sreče tudi ne.

Otroci so imeli že od nekdaj v času okoli novega leta prav poseben pomen. Ni samo naša muha, da naše malčke ob novem letu obdarimo. Otrok je bil nekoč simbol življenja, zdravja, bil je prisposoba mladega leta, zato so se mu odrasli skušali prikupiti, delili so mu darove, se ga dotikali. Lestove punčke, ki jih spečejo v novoletnem času, so prav podoba otroka, mladega življenja in sreče v novem letu.

Stari smisel obdaritve smo pozabili, običaj pa je ostal. Torej se potolažite, dragi očetje, kadar opazite, da je novo leto razkošno obdarilo vaše malčke, vam pa prineslo v najboljšem primeru le kravato. Vedite, da se je pri vas spomnilo prastarih verovanj in ravnalo po prastarih šegah in navadah.

MILAN KAJČ

Novoletno voščilo

Pognal je konja. Sani so ob zvončkljanju kraguljčkov zdrsele pa ravni cesti, zastraženi z jagnedi. Zdaj jih je zanašalo proti zasneženemu obcestnemu jarku, zdaj spet na nasprotno stran. Od časa do časa zamegli vozniku pogled leden snežni piš, da si preklinjajoč pomane oči in znova oplazi konja z bičem. Doma se je bil Nikolaj Kolenko sprl z ženo, kakor se je poslednje čase zmerom češče dogajalo. Zdaj morata upehana konja prenašati njegovo nevoljo.

Na srečo pa se je na večernem obzorju začrtal obris marofa in za njim razpotegnjene vasi z zasneženimi kočami. Voznikov obraz se spači v rezanje. Predstavlja jo si brhko Roza, mlaskne z jezikom. Silvestrovala bosta skupaj. In novo leto pomeni zanj novo življenje — ko razčisti z ženo. S svojo slabo polovico pljuč se ne more več dolgo upirati.

Ne daleč od krčme spusti vajeti, ustavi in skoči s sani. Vodeč konja za uzdni jermen, zavija na dvorišče. In že privabijo kraguljci Roza, ki se prikaže s svetilko med vrati. Vzradoščena mu pride naproti: „Sem se že bala, da te bo zadržala...“

„Pustiva to. In pozdravljena, ljubica! Pa še potrpi, da sprejem. Te bom ogrel za to!“

Voznik izpreže, vodi razgreta konja v hlev in ju odrgne. Ko jima nasuje v jasli ovsa, ju potreplja zadovoljno in stopi iz hleva. Vodeč Roza pod pazduho, prestopita nekaj stopnic, potem jo krepko privije k sebi: „Ne bo nama več treba dolgo slepomišiti!“ ...

Pričakujoča, vzradoščena se zazre vanj s svojimi temnimi, ciganskimi očmi. A se premaga: „Vstopi, Nikolaj!“

Zagrne ju prijetna toplota. Vdova Roza Litropova je vedela, kako si je treba oviti petičnega dedca okrog prsta. Pripravila jima je dobrot za silvestrovanje v dvojce. In dedec ni več pomiloval samega sebe zaradi hudo bolne žene. Težko usnjeno sukno in kosmato kučmo odnese snega in ju objestno zažene v kot, njegove rdeče, mesnate roke pa se ko primež oklenejo njenega drhtečega, zalitega telesa: „Moja žrebica!“ ... In že jo vabi k divanu.

„Po malem, fant, po malem“, se Roza narejeno brani in ga rahlo odrine: „Kako

Morda bo nekoč
neki pesnik
pel svitanico
o prazničnem jutru.

Morda bo nekoč
neka zvezda
z rožnatim
jutranjim svitom
vsa jutra
na svetu prižgala.

Morda bo nekoč
neki pesnik
stopal
v praznično jutro

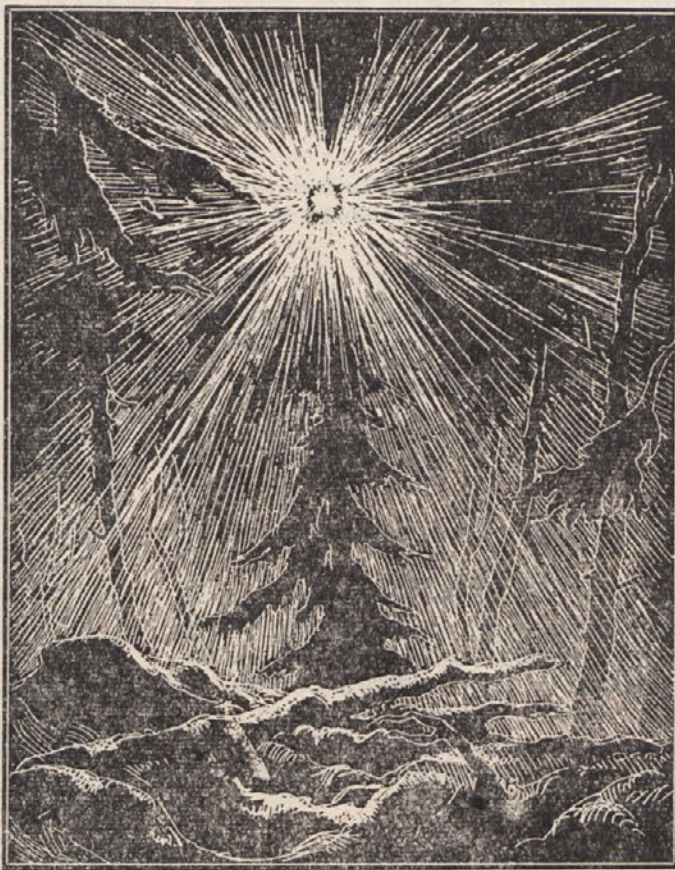
v srcu
brez teže strahu,
v srcu
brez slutnje smrti.

O da tedaj bi
v nas čutil
svitanico
tistega jutra.

Jaz pa
priklenjen na čas,
poet,
razklan kakor svet
ne morem
sproščeno
zapeti.

S strani časopisov
vsak dan
grozijo

Praznična svitanica

konice raket,
tolkala
atomske smrti,
da na samozvančev ukaz
udarijo
na boben-svet
in zaigrajo
živim stvarcem
pogrebni marš
na razbiti
radioaktivni zvezdi
Zemlji ...

O Zemlja,
zvezda, ki te ljubim,
naj bo res
moje srce
pesnik tvojega konca?

Da sem Prometej,
iztrgal bogovom
bi ogenj strahu
in ga podaril
Človeku
kot ogenj miru.

Potlej bi Zemlji zapel
Zemlji
in Človeku na njej

praznično svitanico
v prazničnem jutru.

Miha Klinar

si mislil prej?“ ... Nosnici ji podrhtevata in oči so prežeče.

„Ne moreš dočakati, da ti v miru povem! Tako nestrpna, druga žena gospoda Kolenka“, se bobneče zakrohoče, stikajoč z roko za cigarami. In ko ga, zadovoljno prekrizajoč iztegnjene noge, zavije dim viržinke, začne po malem, kakor bi kovač zbijal žebelj pri podkovanju:

„Po zadnjem najinem srečanju gre z njo naglo navzdol. Tudi ljubosumnost prispeva svoje. Noče me prepustiti drugi. In še to jo žre, da naju vaščani vlačijo po zobeh...“

„Pa saj sva opravljanj vajena“, vpade in se mu privije ko mačka. „Pazabiva nocoj. Saj potem boš na vek samo moj!“ ...

„No, na tvoje, na najino zdravje!“ dvigne kristalno, težko čašo ki jo je bil napolnil z iskrenim se kapelskim biserom.

Nje gruljenje se druži z ženketanjem brušenega stekla, nato ju združi dolg, strasten poljub. Utešena začne pripravljati prigrizek, pri katerem ni manjkala nobena dobrina. Med pripravami ga opaja od časa do časa s pobilskavanjem cigansko belih zob, s katerimi se mu je v trenutkih največje opojnosti zagrizla v njegove zaraščene prsi. Potem zadisi po pravi kavi, iz usedline pa mu prerokuje bodočnost. Prekovala je kajpak tako, da je bilo dobro za oba. In tudi zagonetno, ko sta vlivala vino, ob katerem si ponovno voščita srečo v novem letu. A to bo njuno in samo njuno, zatrjuje obetajoče ter z drgetajočimi prsti, tesneje zagrinja okna s starinskimi zastori, spominjajočimi na nekdanje grofovске čase ...

Pozno dopoldne, ko ni več srečeval vaščanov, se je Nikolaj Kolenko vračal. Mraz je bil popustil in snežinke so naletavale bolj na gosto. Vozniku se ni mudilo, kdaj pa kdaj je tudi mirno zakinkal. Ob srečanju voznikov so se mu ti razumevajoče ogibali in

ko mu je kmetič zateglo voščil srečo v novem letu, je zaklel, potem se pa zadovoljno zarežal: „Bo srečno novo leto, če bo Roza na vek tako žgoča!“

Po malem pa se je začela dramiti v njem zavest krivde. Vsi vaščani ga obsojajo. Izjema je edino pastor, ki je njegovo betežno ženo v mladih letih, ko je bila zdrava ko riba, rad videl. Nikoli mu ni bila priznala svoje ali pastorjeve krivde. Če je bilo kaj med njima, mu je le skromno vračala za njegova početja z deklinami, naj so to bile pastirice ali ciganičice ... Kdo se danes, ko vsak čas bruha kri, meni za njegovo ženo? Zanj pomeni samo še slabo vest. Le nenehni očitek in prezir še bere v njenih vročinskih očeh ...

Kakor da zvane zdaj kraguljci čistejšje, lepše. Bliža se svojemu gruntu. „Prelep in prebogati si, da bi te mogel deliti s sinom!“ čustvuje, ko se razgleduje po zemlji, ki je jo bil priženil. Od nenadnega suma prevzet, oplazi z bičem konja, ki se hrzajoč vzpenja na zadnje noge. Tudi mladega volčjaka, ki mu vedno lajajoč priteče naproti ni od nikoder. Zaskrbljen ustavi pred hišo, kjer se končuje vrsta jagnedov, in že hiti k stopnicam, da prežene nemir, ki ga pekli.

„Še za Silvestrovo nisem zdržal doma. Kaj če ni žena prepisala svoj svet na sina, ljubljenska!“ ... „Le zakaj sem bil tako nestrpen, zakaj se nisem premagoval zaradi Roze?“ ... si očita.

Še ženiniga pokašljevanja ni čutil, le srce mu razbija, in ga čuti nekje v grlu. Za hip obstoji pred vrati njene sobe, nato jih odpre in ostrmi ko vkopan ... Tega ni pričakoval!

Vsa družinica s služinčadjo molče obdaja posteljo, ob katere zglavju gorita voščeni sveči. V njunem soju je obraz rajne čudovito sproščen in plemenit. Možu se zašibi koleno in že se znajde na obeh, v zavesti globoke krivde. Po zavaljenem, samozadovoljnem licu se zatrkla nekaj solz, ki si jih ne skuša otreti.

„Le zakaj me niste takoj obvestili!“ zafarna. A tožba je ta hip odveč in se zanjo in zanj nihče ne zmeni. Niti ponižna dekla Zofa, ne hlapec Pišta. Zadene ga en sam

pogled, toda ta je sovražen in preteč ... sinov! ...

Preide večnost, preden spregovori spravlivo: „Pišta, izpreži konje! Pred hišo so. Prosim tel!“

Takih besed hlapec ni bil vajen. In že zato je vdano, tiho odklobuštral, kakor da s tem ugodi rajni.

Zaman kleči mož, išoč med prisotnimi sočutja. Zaman se zazira v sina ... Šele zdaj opazi, kako je Imrejev obraz podoben rajni ... Njegovi črni lasje, ozki, bledi obraz in rdeče, kljubovalne ustnice. S teh ust ne bo dočkal besede sočutja, odpuščanja! ... Tega se je zdaj globoko zavedal. Zato je poskušal drugače. Tako, kot mu je narekoval dvom: Pa je, preden je ... no, izdihnila ... omenila ... testament?“ ...

Sinov pogled ga oplazi sovražno in hkrati zaničljivo.

„Lahko bi bil štiman za trmoglavca!“ pomisli, ko vdano pričakuje, da se sin omehča.

Kakar da mora maščevati rajno, upre fant rdeče obrobljene oči v očetove. V njegovih očeh ni več sledov solza. Le nekaj trdega, ledeno mrzlega odseva iz njih. In iz glasu, ko izdavi tuje, obsojajoče:

„Kar je bilo maminega, je moje. Drugega ti nimam sporočiti!“

„Tako, tako, sinko! To je torej njeno novoletno voščilo zame! Tako, tako! No, se bova že še pomenila, mamin sinek!“ ... zadržuje zaradi rajne svoj gnev. A tudi sinu je zadrževanja že dovolj.

„Mirno, oče! In tako tiho, kot je tiha mama tamle! Če ne...!“ se grozeče dvigne in stopi k očetu ...

Že čuti njegovo sapa, smrad po popitem vinu in drobni prsti se mu krčijo ko ujeti, ko se zapiči s pogledom v očetov mesnati vrat. In kakor da stari bere sinove misli, vstane in se premagan umika proti steni. Ob starinskem, z žametom prevlečenem stolu v kotu sobe ga nenadoma spodnese. Zruši se na stol. In obsedi nem, star in izčrpan. Le njegove čutne usne drhte brez moči:

„Pa se mi je maščevala! Po svojem ljubljenu!“

Voščeni sveči ob ženinem zglavju gorita mimo in za okni tiho naletava sneg ...

Sveži po prečuti noči

Zabave s plesom ob različnih priložnostih, ki se zavlečejo pozno v noč, so sicer lahko prav prijetne, toda tudi naporne. Ko se vrnemo, se nam seveda zelo mudi v posteljo. Prav to pa je napačno. Če bomo tako ravnali, naša podoba zjutraj v zrcalu ne bo posebno rožnata in nam bo še poslabšala že tako ali tako ne preveč vedro razpoloženje. Zato bo bolje, če se skušamo temu izogniti.

Najprej očistimo kožo vseh sledov ličila, nato pa temeljito skrajšamo lase, da spravimo iz njih prah in jih prezračimo. Prah in znoj ovirata dihanje kože, ki je prav zaradi krajše odmerjenega spanja še važnejše.

Naj nam ne bo žal porabiti še nadaljnjih pet minut časa za to, da se umijemo s toplo vodo od glave do pet, prej pa bodisi pozimi ali poleti odprimo na široko okna v spalnici, saj nam bo svež zrak po zakajenem ozačju, v katerem smo preživeli nekaj ur, zelo dobro del in nam pomagal, da se zjutraj ne bomo zbudili popolnoma zbiti.

Če je bilo nemara nekoliko preveč in različnega alkohola, vzemimo pred spanjem še tableto proti glavobolu, zjutraj pa vitamin B1. Ne bo nam škodovalo, čeprav normalno ne uporabljamo takih sredstev.

Obleka, ki se je skozi noč navzela duha po nikotinu, nikakor ne spada v spalnico, temveč na balkon ali ob odprto okno.

Res je sicer, da je vsaka minuta dragocena, še bolj važno pa je, da si zjutraj, po prečuti noči, v miru privoščimo dober zajtrk. Zato poskrbimo, da nas bo budilka poklicala četrt ure prej, da ne bo nepotrebnega beganja in naglice. Na tečje popimo kozarec sadnega soka in tudi sicer naj bo zajtrk lahek, kar bo dobro za želodec, če smo ga preteklo noč preobremenili.

In komur je še posebno do tega, da bi se tudi po prečuti noči počutil dobro, bo šel zjutraj (zlasti če daleč stanuje) vsaj del poti v službo peš, saj je svež zrak zares najboljši zdravilo.

ZA NAŠO KUHINJO

Kako napravimo dobre potice

Testo: $\frac{1}{2}$ kg moke, $\frac{1}{4}$ litra mleka, 2 dkg kvasa, zrvnana žlička soli, limonina in pomarančna lupinica, žlica ruma, 6 dkg sladkorja, 3 rumenjaki, 10 dkg surovega masla ali 7 dkg kuhanega masla ali $\frac{1}{2}$ dl olja.

Presejano moko postavimo na toplo, da se pogreje. Posebej pristavimo kvas (razdrobimo ga v lončku, ki mu pridenemo 2 do 3 žlice moke, žlico sladkorja in toliko mlačnega mleka, da dobimo gosto kašnatno zmes, ki jo denemo na ne pretopen prostor, da vzhaja). Medtem stepemo v lončku ali kotličku ostalo mleko, rumenjake, skadkor, sol, nastrgano pomarančo ali limonino lupinico in vse malo pogrejemo. K temu pridenemo še raztopljen maslo in rum ter vse skupaj zlijemo v moko, ki ji pridenemo še vzhajan kvas. Vse to zmešamo v testo, ki ga potem stepamo tako dolgo, da se loči od kuhališnice in sklede.

Nazadnje zdrgnemo testo skupaj, ga pokrijemo s pogretim prtičem in postavimo na toplo, da vzhaja. Če hočemo napraviti več potic

— seveda iz večje količine testa — razdelimo že vzhajano testo na hlebčke, ki jih dobro pregnetemo in položimo na toplo, da znova vzhajajo. Dobro vzhajano testo razvaljamo na pomokani deski ali na prtju v pravokotno obliko. Namažemo ga s poljubnim nadevom, testo zvijemo, denemo v pomaščen in z drobtinami potresen model za potice, v katerem naj še enkrat vzhaja. Ko naraste za dvakratno množino, denemo potico v peč ali pečico in jo pečemo približno dobro uro.

Orehov nadev: $\frac{1}{4}$ kg kladkorja, 2 dl vode, 40 do 60 dkg orehovih jedrc, 8 dkg surovega masla, 1 dl pogretega medu, 2 do 3 rumenjaki, po potrebi nekaj žlic smetane, ruma po okusu (2 do 3 žlice).

Sladkor oblijemo z vodo, da ga pokrije in vse skupaj prevremo; nato pridenemo zmlete orehe, potegnemo posodo na rob štedilnika ter primešamo sladkorju in orehom še vse ostalo. Lahko pa ravnamo tudi tako, da primešamo sladkorju samo del orehovih jedrc, ostalo pa potresemo po vrhu napotičnega testa.

da, nanj nalijemo flip, vendar ne do vrha. K flipu ponudimo slamico. Morda želite za Silvestrovo svoje razvajence presenetiti s SVOJEVRSTNO KAVO. Poizkusite jo takrat pripraviti takole. V džezvo nalijemo 5 skodelic vode (za 5 oseb), dodamo 6 čajnih žlic sladkorja, ki ga zelo malo odlašamo z vanilijem. Ko vse skupaj zavre, dodamo 6 čajnih žlic drobno mleto kavičasto kavo. V skodelice za kavo nalijemo po čajno žlico likerja cherry brandy. Kavo, ki je le za hip zavrela, nalijemo v skodelice, vendar za prst pod rob, dodamo žlico tople sladke smetane, povrhu pa nastručimo malo čokolade.

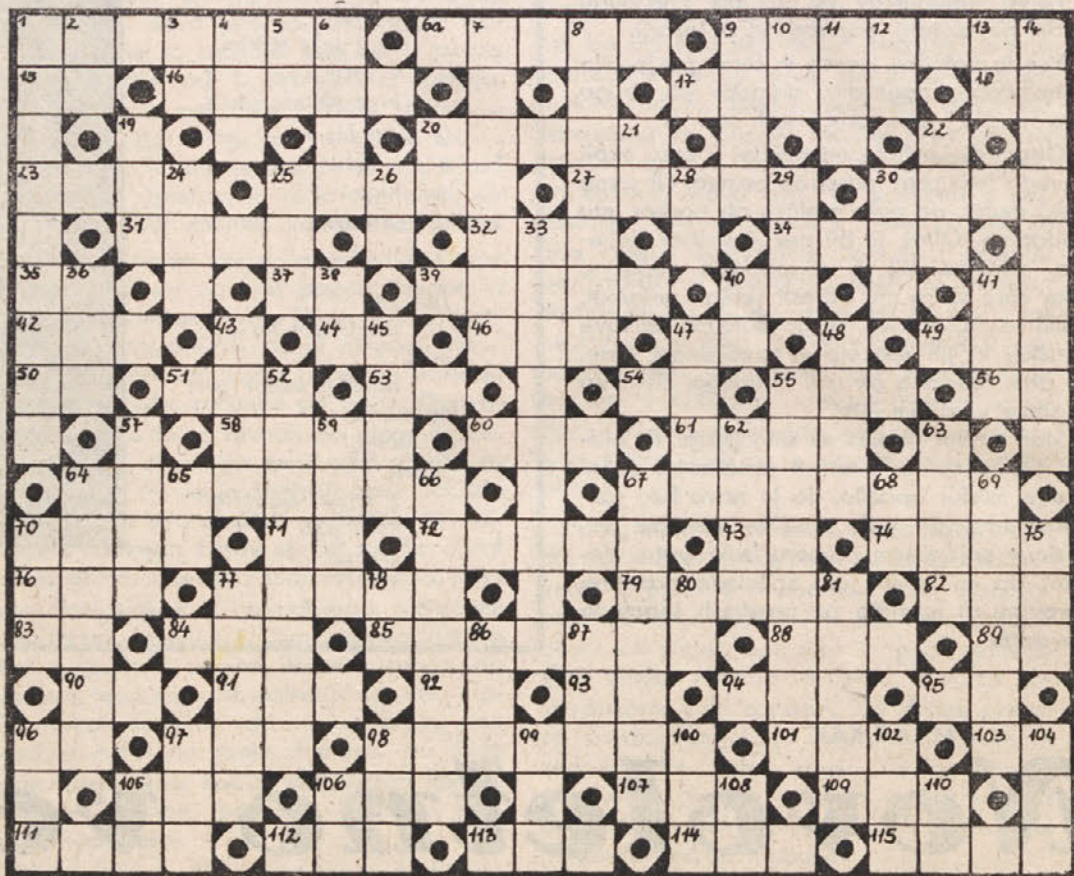
Razen tistim, ki so v pilju že bolj "utrujeni", se pa navadi začne proti jutru vino upirati. Popili bi nekaj za osvežitev. Pa kljub temu ne popolnoma brezalkoholno. Z malo truda boste napravili GIN FIZZ, ki vas bo osvežil. Pripravimo ga takole: v boku naredimo dvojno močno limonado, ji dodamo sladkor, premešamo, dolijemo sifona, nalijemo v večje kozarce, vendar le do tri četrti. Dodamo kocko ledu in na kozarec pol dcl kavičaste gline. Zraven pijalce ponudimo slamico oz. slamico ovlažimo in jo pokončno prilopimo na rob kozarca.

Ze spel smo lačni, bodo rekli proti jutru, posebno trdovratni silvestrovalci, ki so kljubovali vsem težavam minulega večera. Prav gotovo jim bo prišla ekspresno pripravljena MADŽARSKA GOLAZEVA JUHA. Juho pripravimo takole: v kozic zgrejemo olje ali rastlinsko mast, dodamo na ribež naribano čebulo, na drobne kocke ali, kar je še boljše, na rezance narezano meso mlačje govedine (baby beef). Na osebno približno 6 dkg. Prilijemo nekoliko vina in dodamo golazeve začimbe, se pravi sesekljane česna, nekoliko sesekljane kumine in zelo malo majorana. Nato dodamo mleto sladko papriko, premešamo, dolijemo juhe, ki jo pripravimo iz mesnega koncentrata. Nekoliko dosolimo, in če je meso kavičasto, kuhamo približno 20 minut, sicer pa nekoliko dalj. Nato dodamo še namesto na kocke narezan tokrat na ribež nariban surov krompir (na repa). Krompir je kuhan že čez nekaj minut. Moke tokrat nismo uporabili. Pred serviranjem juho dosolimo, jo popravimo z vinom, dodamo nekoliko kisle smetane, nalijemo v skodelice in serviramo. Če nimamo skodelic, serviramo juho v južniku, tako da si jo jemlje vsak sam. Svetujemo, da prvi del priprav za juho opravite že zvečer, zjutraj pa juho le zavremo, ji dodamo na ribež nariban krompir, jo pustimo vreti nekaj minut, nato jo popravimo in serviramo.

Nagradna križanka

Vodoravno: 1. Star naziv za Koroško; 6a. gradbeni material; 9. darovanje; 15. igralna karta; 16. gladim perilo; 17. napravljen iz lesa; 18. nikalnica; 20. prenašam; 23. vrsta žita; 25. del roke; 27. abces, ognjek; 30. sile; 31. vodne rastline; 32. zaimek; 34. prav tak; 35. vzkliek bolečine; 37. oziralni zaimek; 39. moško ime; 40. kratica za »Akademski klub«; 41. grška črka; 42. brez pameti; 44. medmet; 46. vrsta margarine (brez h); 47. osebni zaimek (množina); 49. del vodovoda; 50. dve zaporedni črki v abecedi; 51. staro strelno orožje; 53. kratica za slovensko; 54. glej 18. vodoravno; 55. moško ime; 56. pogojni veznik; 58. del skeleta; 60. raste na glavi; 61. tropi ptic; 64. gospodinjstva potrebščina; 67. žensko ime;

70. znanstvena trditev; 71. dva različna samoglasnika; 72. morsko obrežje; 73. staroslovanska pijača (pivo); 74. žensko ime (rusko); 76. lesena zgradba; 77. gneča; 79. morska žival; 82. tekstilna rastlina; 83. krajevni prislov; 84. merilka časa; 85. pretirana skrb za čistost v jeziku (tujka); 88. razkuževalno sredstvo; 89. glej 83. vodoravno; 90. italijanski spolnik; 91. abeceda; 92. medmet za poganjanje konj; 93. latinski veznik; 94. dolgoprstnež; 95. veznik; 96. časovni veznik; 97. števniki; 98. zapleten; 101. nerabljen; 103. pomožni glagol; 105. naplailo, vrsta papige; 106. tišina; 107. del dneva; 109. je omejen od dveh strani; 111. nočna ptica; 112. Jud; 113. strd; 114. hrana; 115. letni čas.

Navpično: 1. Koroško obmejno pogorje; 2. del kolesa; 3. glej 73. vodoravno; 4. železniška proga; 5. isto kot 40. vodoravno; 6. up, tudi žensko ime; 7. napredovanje, uspevanje; 8. ocena; 9. opravilo, delovanje; 10. igralna karta; 11. del živalskega telesa; 12. veznik; 13. okrajšan števniki; 14. koroško mesto; 19. svečana pesnitev; 20. nikalnica; 21. glas kraje; 22. šum pri streli; 24. ločilni veznik; 25. obrtnik; 26. kratica za kemično prvino litij; 28. glej 47. vodoravno; 29. pregovor; 30. oljna rastlina, iz nje izdelujejo opij; 33. večkrat srečati; 36. domača žival; 38. veznik; 40. dva različna samoglasnika; 41. stvar; 43. hranilo; 45. konice; 47. loči države; 48. lesni drobec;

52. poljski pridelek; 55. prebivalec evropske države; 57. kuhinjska oprema; 59. tvarina; 62. koraini otok; 63. pokvarjen, razpaden; 64. prevozno sredstvo; 65. kratica za »kulturni ansambel«; 66. žival s kožuhom; 67. vojaški čin — stotnik; 68. veznik; 69. južni sadež; 70. riba; 75. žensko ime; 77. ptica; 78. junaška pesnitev; 80. italijanska avtomobilska znamka, tudi enota upora v elektriki; 81. majhna reka; 86. glavno mesto evropske države; 87. sorodnik; 96. ptica; 97. obdobje; 98. stena; 99. del vprege; 100. afriška ptica; 102. prevozno sredstvo; 104. žuželka; 105. glej 35. vodoravno; 106. isto kot 28. navpično; 108. pogojni veznik; 110. zaimek.

Kakor vidite, smo vam za praznike spet pripravili nagradno križanko, pri katere reševanju vam želimo mnogo zabave. Da bo reševanje še bolj privlačno, bomo med tiste, ki nam bodo pravočasno poslali pravilne rešitve, razdelili 5 lepih knjižnih nagrad. Saj vemo, da radi berete, zdaj v zimskih mesecih pa je še posebno veliko časa za knjigo, ki ne služi le v razvedrilo, marveč nam hkrati nudi tudi mnogo koristnega in poučnega. Zato se bomo potrudili, da pri nagradah izberemo take knjige, s katerimi bodo nagradenci prav gotovo imeli veselje.

Rešitve morate nam poslati najkasneje do 5. januarja 1963, in sicer na naslov: uredništvo »Slovenski vestnik«, Celovec, Gasometergasse 10.

Za večerne ure nekaj veselih družabnih igrice

Obroček potuje

Vsi udeleženci igre držijo v ustih slamico, s katerimi pijemo v lokalih nekatere pijače. Na svojo natakemno obroček za zavese ali pa prstan, če nas ni strah, da se bo v razigranosti silvestrovo noči izgubil. Sosed pri mizi mora spraviti obroček z naše na svojo slamico in ga potem na isti način — samo s slamicami na slamico — predati svojemu sosedu.

Štafaeta s svečami

Za to igro nam je potrebna večja soba ali dvorana. Vse udeležence razdelimo na dve enaki skupini. Pred obe skupini na enem koncu sobe postavimo dva stola, druga dva pa namestimo na nasprotni konec sobe. Na stolih pri tekmovalcih je škatlica vžigalic, na stolih ob nasprotni steni pa je na vsakem toliko sveč, kolikor ima skupina tekmovalcev. Prva dva v vsaki skupini vzameta iz škatlice vžigalice, jo prižgeta in s prižgano tečeta do stola s svečami. Naslednji tekmovalci prižgejo ob sveči novo vžigalice, teče po drugo svečo in tako dalje. Kadarkoli komu vžigalice ali sveča na poti ugasne, se mora vrniti in postopek ponoviti. Zmaga skupina, katere zadnji tekmovalci prinese gorečo svečo nazaj prej kot »nasprotniki«.

Elektriziranje

Se kdo boji elektrike? Nihče — na Silvestrovo smo vsi junaški. A poskusimo. Medtem ko pošljemo enega iz družbe za vrata, razpostavimo po mizi različne predmete in

se za enega dogovorimo, da bo »nabit z elektriko«. Oni izza vrat mora ta predmet odkriti. Previdno bo tipal enega za drugim. V hipu, ko se dotakne dotičnega, vsa družba zatuli in »žrtve« prestrašeno odmakne roko od električnega predmeta.

Za požeruhe

Na mizi je krožnik z različnimi dobrotami: čokolada v večjih kosih, potica in podobno. Zraven leži par smučarskih ali usnjenih rokavic, smučarska kapa, nož in vilice.

Vsi v družbe mečejo po vrsti kocko. Ko vrže kdo 6, si hitro natakne kapo in rokavice in potem lahko z nožem in vilicami poje s krožnika kolikor more, toda le dokler spet kdo ne vrže 6. Ta hitro prevzame od njega kapo, rokavice in jedilni pribor in se baše do prihodnje šestice...

Kdo prej najde karto!

Potrebujemo dva »paketa« karto. Vsakega posebej dobro premešamo. Enega razprostrimo s podobami navzgor in kupček sredi mize, drugega pa pustimo ob robu mize s skritimi podobami. Eden od družbe bo skrbel za ta kupček, ostali pa se razporede okoli razprostrtega kupčka. Oni pri skritem »paketu« obrne karto za vrha in glasno objavi, katera je, na primer: srčni as. Vsi drugi se morajo zdaj potruditi, da isto karto s iztegnjenim kazalcem kar najhitreje izveleže iz razprostrtega kupčka. Kdor je v vseh kolih največkrat izvelekel pravo karto, je zmagovalci. (Pazite: pri tej igri ne trpijo samo prsti, ampak navadno tudi kartel!)

Ko se proti koncu starega in takorekoč pred vrati novega leta razgledujemo po vasi, po naših dolinah in širom po deželi, ne vidimo le, da nekdanje vaške idile tega časa ni več, marveč tudi spoznamo, da je prvo desetletje druge polovice dvajsetega stoletja napravilo konec klasičnemu kmetu in dosedanjim tradicijam kmetovanja. Nekdanji kmet »svobodnjak in neodvisen gospodar na svoji zemlji« postaja stvar preteklosti in bo kmalu živel le še v kmečkih povestih in romanih njegovih pisateljev sodobnikov naprej. Kdor danes kmetu še govori in pridiga o »kmetu čuvvarju zemlje«, ki je »na svoji zemlji svoj gospod«, ob tem pa tudi »nemajen steber naroda in države«, ga vara, mu govori neresnico in ga zavaja v zgrešen odnos do industrijskega časa in do industrijske družbe.

Z drugo polovico dvajsetega stoletja je moral kmetovalec nehati z avtarkijo v kmetovanju, ker je padel pod obče določene zakone moderne družbe in postal takorekoč docela odvisen od razvoja povpraševanja in ponudbe na trgu. Kako velika je ta odvisnost, šele spoznamo, če upoštevamo, da daje kmetu naša država za pocenitev krmil in gnojil in za zboljšanje cene mleka in žita letno blizu 2 milijardi šilingov subvencij, da pa kljub vsem na družinskih kmetijah zaposleni človek po naših krajih s svojim delom v povprečju ne zasluži več kot 800 šil. mesečno ali 10.000 šil. letno, torej komaj polovico povprečne delavčeve plače v Avstriji.

V moderni industrijski družbi se večina kmetovalcev še ni znašla. Nadaljnji obstoj te skupine je zelo problematičen. Kakor sedaj izgleda, bo prišla ta skupina prej ali slej pod kolo časa in tehnike. Ne bo se mogla na kmetijskih družbi realno in ne sentimentalno jo se večajo primeri, da nobeden od otrok noče prevzeti kajot se nad nekdanjo vaško preteklostjo. V času, ko očetove kmetije, ker ne vidi na njej bodočnosti, je nemišljet zavzemati se za politiko obdržanja števila kmetij in jadrkovati nad stalnim padanjem števila kmečkega prebivalstva. Končno že danes lahko spoznamo, da bo ostal kmet le tisti, ki kmet ostati hoče, ne pa tisti, ki ob vseh subvencijah še ni spoznal, da gre pot v bodočnost le po stalnem večanju produktivnosti človeka, ki dela na kmetiji.

Kdor kmetu danes dobro želi, mora z njim govoriti o tej trdi resnici. Uspešno pot v drug poklic bo namreč imela le tista kmečka družina, kateri kmetija ali kajža še ni všla iz rok. Kdor se kot revež loteva drugega poklica, ostane navadno revež. Skrbimo, da nobeden od nas ne bo šel kot revež s kmetije iskat drugega dela in poklica. Tudi to je naša narodna dolžnost.

Blaž Singer

V letu 1963 mora priti bolniško zavarovanje kmečkih družin

V 5 letih 1,3 milijarde šilingov za kmečke rente

V sredo preteklega tedna je bil na Dunaju občni zbor Zavoda za starostno zavarovanje v kmetijstvu in gozdarstvu. Iz poročila na tem občnem zboru povzemamo, da je bilo v zadnjih petih letih, odkar velja zakon o kmečki renti, vloženih 193.643 prošelj za kmečko rento. Število oseb, ki so deležne kmečke rente, je 1958 znašalo 59.700 oseb in je do letos naraslo na 115.000. Spričo tega je zavod v zadnjih petih letih na kmečkih rentah izplačal, 1,3 milijarde šilingov.

Iz omenjenega poročila tudi povzemamo, da so prekomerno delo, površna zdravniška oskrba in izčrpanost vsled dela najpogostejši vzroki slabega zdravja kmečkih ljudi, ko postanejo starejši. Zavod ima veliko skrb s tem, da vsaj najnujnejšim primerom zagotovi zdravljenje v zdraviliščih. V zadnjih petih letih je v ta namen potreboval 10 milijonov šilingov. Začetkom razpoložljivi njegovi prostori po zdraviliščih že nekaj časa ne zadoščajo številu zdravljenja potrebnih rentnikov. Zato je v zadnjem času vzel v najem en zdravstveni dom v Bad Ischtu, drugega pa v Häringu na Tirolskem, medtem ko je v Badnu pri Dunaju sam pričel graditi zdravstveni dom s 100 posteljami.

Kakor sta to prizadevanje in ta skrb zavoda za starostno zavarovanje v kmetijstvu in gozdarstvu priznanja vredna, tako je treba tudi ugotoviti, da ni dovolj, če se zakonito skrbi le za zdravljenje ljudi, ki so enkrat onemogli, treba je končno pričeti tudi skrbeti za zdravje tistih ljudi, ki so na kmetijah aktivni, treba je pričeti skrbeti za zdravje kmečke družine. V nobenem drugem poklicu namreč — ugotavlja taisti zavod skupno z zavodom za socialno zavarovanje v kmetijstvu in v

enem svojih zadnjih poročil — se primeri zgodnje invalidnosti, srčnih in obtočnih obolenj, ženskih bolezni in obolenj revmatičnega značaja tako naglo ne večajo kot pa v kmečkem poklicu. Oba zavoda in njihovi preiskovalni zdravniki so si edini v tem, da so glavni vzroki vseh teh obolenj in bolezni na vasi preobremenjenost kmečkih ljudi z delom, preveliki napori brez možnosti daljšega oddiha in izredno pomanjkljiva skrb za noseče in doječe matere ter doraščajočo mladino, ki mo-

ra včasih že z 10 leti starosti prijeti za delo, ki drugače pripada odraslim. Največkrat pa je vzrok težkih obolenj na vasi pomanjkanje bolniškega zavarovanja kmečke družine. Ker obolela oseba ni zavarovana, odlašča z obiskom zdravnika tako dolgo, da je navadno prepozno, ko so že nastopile dalekosežne posledice obolenja.

Zahteva po obveznem bolniškem zavarovanju je stara že več kot 10 let.

Zadnja letošnja oddaja „Za našo vas“ v slovenskih oddajah Radia Celovec bo na Silvestrovo, 31. decembra 1962, ob 14.15 uri. O vprašanih naše vasi k novemu letu bodo govorili slovenski kmečki zastopniki in zadrugniki.

Njeni realizaciji in njenemu uzakonjenju so vsa leta do zadnjega nasprotovali vodilni zemljiški veleposesniki, ki so tudi nasprotovali in še nasprotujejo kmečki renti. Toda stvar bolniškega zavarovanja kmečkih ljudi je preresna, da bi njeno uzakonjenje še nadalje ovirali, so pred volitvami spoznali tudi v Bavembundu in postali naenkrat goreči zagovorniki tega zavarovanja. Sedaj leži na poslancih Bavembunda, da s svojimi glasovi končno omogočijo uzakonitev zadevnega zakona katerega osnutek leži že leta zaprašen v predalih avstrijskega parlamenta.

100 novih kmetijskih poslopj

po enotnih načrtih in s pomočjo uporabe vse možnosti normiranih gradbenih elementov bodo prihodnja leta zgradili v kantonu Aargau (Švica) v sklopu komasacije (zložitve) kmetijskih zemljišč. S tem bodo proučili, koliko je mogoče s tem načinom gradnje zmanjšati gradbene stroške. V tem območju Švice so ustanovili tudi kmetijsko gradbeno zadrugo, katere član lahko postane vsak kmet, ki namerava v prihodnjih petih letih na svoji kmetiji nekaj graditi. Ta zadruga bo izvajala tudi gradnjo omenjenih 100 kmetijskih stanovanjskih in gospodarskih poslopj.

Malo olajšanja na trgu s klavno živino

Na koroškem trgu s klavno živino je prišlo začetkom decembra do nekolikinskega olajšanja napetega položaja. Možnost izvoza v Italijo in v Zahodno Nemčijo se je spet normalizirala. V prvih 10 dneh meseca decembra je bilo iz Koroške izvoženih 241 klavnih goved v Italijo, 69 v Zahodno Nemčijo in 50 na Dunaj. Spričo tega so se cene spet ufrdile in so se sredi decembra gibale pri volih in bikih med 9,5 in 11 šil., pri kravah pa med 6 in 8 šil.

Prvih 10 dni meseca decembra je bilo v Italijo izvoženih tudi okoli 60 konj. Cene klavnih praščev le še težko dosegaajo 14 šil., večinoma se njihove cene vrtilo okoli 13,50 šil. Klavna telela imajo izredno slabo ceno 13 do 14 šil. Kmetem priporočamo zakolj doma in spravilo mesa v zadrugnih, krajevnih in zasebnih zmrzovalnicah.

SLOVENSKA KMEČKA ZVEZA OBVEŠČA:

Letošnje trgovanje z božičnimi drevesci

Pododbor paritetne komisije za mezdo in cene je letos določil cene za smrekova božična drevesca. Po teh določilih je dovoljeno smrekova božična drevesca prodajati po cenah 8 do 100 šil. za komad, odvisno od višine drevesca. Tako je dovoljeno prodajati drevesca do 1 m višine po 8 do 20 šil., drevesca med 1 in 1 1/2 m višine po 18 do 30 šil.; 25 do 50 šil. je dovoljeno zahtevati za drevesca med 1 1/2 in 2 m višine, 40 do 75 šil. pa za drevesca med 2 in 2 1/2 m višine. Drevesca med 2 1/2 in 3 m višine se smejo prodajati po 60 do 100 šil. za komad.

Za smrekova drevesca, ki so višja od 3 m, in za jelkina drevesca paritetna komisija ni določila cene. Po smernicah paritetne komisije morajo biti na vsakem prodajališču drevesc gornje cene vidno obežene, poleg tega pa mora biti na prodajališču na razpolago vsaj ena ustrezna mera za merjenje dolžine božičnih drevesc.

Istčasno pa opozarjamo, da sta po razglasu koroškega deželnega glavarja od 3. decembra 1947 vsak prevoz in vsaka prodaja božičnih drevesc dovoljena le, če oseba, ki drevesca prenaša, prevaja in prodaja, lahko s potrdilom, ki ga mora izstaviti župan kraja izvora drevesc, dokaže, pri katerem gozdnem posestniku je drevesce dobila ali kupila.

Nagradno varčevanje se je dobro pričelo

Meseca julija 1962 je stopil v veljavo zakon o nagradnem varčevanju (Prämienspargesetz). Po tem zakonu lahko varčuje in je njegovih ugodnosti deležen vsak, ki se pogodbeno obveže, da bo pri svojem denarnem zavodu četrtletno naložil na svoj konto najmanj 150, največ pa 3.000 šil. Po petih letih takega varčevanja dobi za to nagrado v višini obresti in obrestnih obresti. Praktično izgleda to tako, da dobi za vsakih 5 privarčevanih šilingov šestega kot nagrado. Mladolentni oz. osebe do 35 leta starosti lahko dobijo poleg tega še posojilo v višini do 50.000 šil., za katerega prevzame poroštvo država.

Varčevanja pod temi pogoji se je pri avstrijskih kmečkih hranilnicah in posojilnicah poslužilo julija 198 oseb s 153.695 šil., 31. oktobra pa je njihovo število znašalo že 1.297, ki so do tega dne vplačali skupno 2.090.235 šil. V primeri z drugimi zveznimi deželami je na Koroškem tovrstno varčevanje najslabše razvito.

Ivo Andrić

35

Travniška kronika

11

V eni od teh noči je pa v rokopis svoje knjige o Bosni, tam, kjer je govoril o tipih in rasnih lastnostih Bosancev, pripisal tale stavček:

„Ženske so običajno postavne; mnoge od njih zamikajo pogled z žlahtnimi in pravičnimi potezami obličja, z lepim životom in z belo poltjo, ki zablisne v noči.“

Vse v tej deželi se je sčasoma obračalo v presenečenje in vse je v slehernem trenutku lahko postalo nasprotje tistega, kar se je kazalo. Daville se je že pomirjal z neljubim dejstvom, da je zgubil Husrefa Mehmed pašo, živahnega in odkritega človeka, pri katerem se mu je vselej obetal prisrčen sprejem, dobro razumevanje in vsaj neka pomoč, in da je v zameno zanj dobil trdega, hladnega in nesrečnega Ibrahim pašo, ki je v nadlogo sebi in drugim, iz katerega je težko izvrtati lepo besedo ali človeško občutje, saj je trd ko kamen. V tej misli ga je potrdilo njegovo prvo snidenje z vezirjem, posebno pa še vse tisto, kar je o njem zvedel od Davne. Toda kmalu je moral konzul sprevideti tudi v tem primeru, kako je Davna v

svoji stvari in izvedenski oceni pristranski poznavalec ljudi. Da, če je šlo za običajne stvari in redne odnose vsakdanjega življenja, je bila Davnova sodba predirna, neusmiljeno natančna in zanesljiva. Komaj je pa bil postavljen pred bolj zapletena in tenkočutna vprašanja, ga je naglata njegova duhovna lenoba in moralna mirnodušnost, da je prinašal in sporočal prenašljive in preširoke presoje. Tako je bilo tudi sedaj. Že po drugem in po tretjem razgovoru je konzul opazil, da vezir ni tako pristopen, kot se zdi na prvi pogled. Predvsem je imel tudi novi vezir svoje-ga priljubljenega „konjička“ za pogovor. Samo da sedaj to ni bilo morje kot pri Husrefu paši ali kaka druga živa in otipljiva stvar. Za Ibrahim pašo je bila začetna in končna odskočnica vsakega pogovora padec njegovega gospodarja Selima III. in njegova, Ibrahim pašina osebnost žalostna, tesno povezana s tem padcem. S tega gledišča je uravnaval svoj pogled na vse strani. V luči tega dogodka je motril vse, kar se je okrog njega dogajalo v svetu, in seveda je potem vse bilo videti mračno, težko in brezupno. Toda za konzula je bilo glavno, da ni vezir samo „telesno čudo in duhovna mumija“, temveč da so nekateri predmeti in besede, ki ga lahko razgibljejo in vzburijo. Še več: sčasoma je konzul sprevidel, da je togi in mrki vezir, s katerim je bil vsak pogovor lekcija o ničvrednosti vsega na svetu, v marsikateri stvari zanesljivejši in boljši od lahkega, sijočega in vedno nasmejanega Mehmed paše. Način, kako je Daville znal poslušati vezirjeve mrkogledne presoje in splošna premišljevanja, je vezirju ugajal, mu lasljal in vlival zaupanje. Nikoli ni vezir tako dolgo in zaupljivo govoril ne s von Mittererjem ne s kom drugim, kakor je vse pogostje govoril z Davillom. In konzul se je vedno bolj pripravljaj na pogovore, v katerih sta se oba potapljala v vsakovrstne nesreče tega nepopolnega sveta in iz

katerih je na koncu le potegnil zase kako korist, zaradi katere je obiskal vezirja.

Ti razgovori so se po navadi začeli s poslavljanjem katerega od zadnjih Napoleonovih uspehov na bojišču ali v mednarodni politiki, toda po svojem nagnjenju je vezir takoj prešel od veselih stvari na hude in neprijetne. Omenil je na primer Anglijo, njeno žilavost, brezobzirnost in požrešnost, proti kateri se je celo Napoleonov genij zama boril. Od tu je bil samo korak do splošnih misli, kako je sploh težko vladati narodom in zapovedovati ljudem. Kako nevhvalna je vloga vladarja in zapovednika, kako gredo stvari tega sveta običajno zmerom krivo in narobe, nasprotno zakonom brezmočne morale in željam plemenitih ljudi. Zdal je šele bila na vrsti usoda Selima III. in njegovih sledilcev. Daville je poslušal z molčečo pozornostjo in globokim sožaljem, vezir je pa govoril z grenkim navdušenjem:

„Svet noče biti srečen. Narodi ne marajo pametnih uprav ne plemenitih vladarjev. Dobrota je pa na tem svetu gola reva. Naj vsemogočni pomaga vašemu cesarju, toda sam sem videl na lastne oči, kaj je bilo z mojim gospodarjem Sultanom Selimom. To je bil človek, ki ga je bog obdaroval z vsemi telesnimi in duševnimi vrlinami. Ko sveča je izgoreval in se trošil za srečo in blaginjo cesarstva. Pameten, rahločuten, pravico ljuben ni nikoli mislil na zlo in izdajo: ni slutil, kakšna brezna zloba, hinvastva in nezvestobe se skrivajo v ljudeh; zastran tega se ni znal varovati, nihče ga pa ni mogel obvarovati. Selim, ki je žrtvoval vse svoje moči izvrševanja vladarskih dolžnosti in živel čisto življenje, kakršnega ni pomnil od prvih kalifov dalje, ni podvzel ničesar, da bi se ubranil propada in izdaje zlih ljudi. Le tako se je moglo zgoditi, da je četa jamakov, vojaška sodrga, ki jo je vodil po-

Najboljši športniki sveta

Pred seboj imamo seznam najboljših športnikov leta, ki se izteka. Vidimo odlične, fantastične rezultate, nove rekorde na večini športnih področij, dosežke, ki bodo naslednje leto ob izrabljanju poslednjih sil človeškega telesa znova izboljšani. In znova se postavlja vprašanje, ki navadno ostane brez odgovora. Kje so meje? Nekje vendar morajo biti! Kdaj se bo ustavila poplava odličnih dosežkov v športu, kdaj bodo ostali rekordi res rekordi, ki jih nihče več ne bo mogel izboljšati? Kateri športniki jih bodo dosegli?

Na volitvah najboljšega športnika leta 1962 je tokrat sodelovalo 26 zastopnikov najpomembnejšega športnega časopisa iz vseh petih kontinentov. Kakor lani, je tudi tokrat postal kralj športnikov ruski lahkoatlet Valerij Brumel, ki je letos dvakrat izboljšal svetovni rekord v skoku v višino ter preskočil svojo lastno velikost za celih 42 cm. Mladi Sibirec je preskočil letvico na višini 227 cm, kar predstavlja brez dvoma najboljši letošnji rezultat svetovne atletike.

Na naslednja tri mesta so se uvrstili športniki iz Avstralije. Plavalka Dawn Fraser že šest let dosega rezultate, ki jo uvrščajo na vrhove jakostnih lestvic ženskega športa. Svetovni rekord v teku na 800 m — Peter Snell — je osvojil tretje mesto, četrti pa je postal neuradni svetovni teniški prvak Rod Laver, ki je letos prevladoval na vseh turnirjih, na katerih je nastopil. Odlični finski skakalec s palico Pentti Nikula, ki je v svetovno atletiko uvedel palico iz steklenih vlaken, je na svetovni lestvici dosegel peto mesto, brazilski »nogometni bog« Pele pa se je kot najboljši nogometaš uvrstil na šesto mesto.

Najboljši smučar v lanskem sezoni je bil Avstrijec Karl Schranz, kateremu so novinarji prisodili nekoliko nizko, pa vendar častno 16. mesto v svetovnem merilu.

Za vsako državo je lahko glasoval kak pomemben športni list ali dnevnik, ki je predla-

gal po pet imen. Najboljši športnik je dobil pet, drugoplasirani štiri točke itd.

Desetorica najboljših športnikov leta 1962:

1. Valerij Brumel (SZ)	lahka atletika	73 točk
2. Dawn Fraser (Avstralija)	plavanje	51 točk
3. Peter Snell (Avstralija)	lahka atletika	48,5 točk
4. Rod Laver (Avstralija)	tenis	42,5 točk
5. Pentti Nikula (Finska)	lahka atletika	21 točk
6. Pele (Brazilija)	nogomet	17 točk
7. Sonny Liston (ZDA)	boks	15 točk
8. Michael Jazy (Francija)	lahka atletika	14,5 točk
9. Tamara Press (SZ)	lahka atletika	14 točk
10. Murray Rose (Avstralija)	plavanje	12,5 točk

V zadnjih desetih letih je za najboljšega športnika leta časopisje izvolilo naslednje tekmovalce:

1952: Emil Zatopek (ČSSR)	lahka atletika
1953: Fausto Coppi (Italija)	kolesarstvo
1954: Roger Bannister (Anglija)	lahka atletika
1955: Sándor Iharos (Madžarska)	lahka atletika
1956: Vladimir Kuc (Sovjetska zveza)	lahka atletika
1957: Vladimir Kuc (Sovjetska zveza)	lahka atletika
1958: Herb Elliot (Avstralija)	lahka atletika
1959: Vasilij Kuznjecov (Sovjetska zveza)	lahka atletika
1960: Wilma Rudolph (ZDA)	lahka atletika
1961: Valerij Brumel (Sovjetska zveza)	lahka atletika
1962: Valerij Brumel (Sovjetska zveza)	lahka atletika

Avstrija letos najboljšega športnika preteklo sezone še nima izbranega. Brez dvoma bodo mesta pri vrhu zasedli člani zmagovalne smučarske reprezentance, ki je bila v zadnji sezoni na smučarskih poljanah skoraj brez prave konkurence.

Možnosti za uspeh imajo še edini kvaliteten zastopnik avstrijske lahke atletike Heinrich Thun, koroška smučarka na vodi Renate Hanslůvka ter morda kot edini zastopnik med prvo desetorico avstrijski »napadalni tank« Nemec. Že danes pa lahko rečemo, da je bil najboljši avstrijski športnik preteklo sezone slovit svetovni smučarski prvak Karl Schranz, ki je vreden naslednik »zlatega« Tonija Sailerja.

ŠPORTNI VESTNIK

Slovenski športni idol:

Telovadec Miroslav Cerar

Od nekaj nad 200 moštvenih in posamičnih najvišjih naslovov v Jugoslaviji jih je slovenskim športnikom pripadlo več kot 80. Torej so več kot tretjino vseh državnih prvenstev 1962 osvojili slovenski posamezniki in ekipe.

Poleg nogometa je slovenski šport št. 1 košarka. Olimpija — moštvo ljubljanskih študentov je tudi letos osvojila nastov državnega prvaka ter se v evropskem merilu uvrstila med četvorico najboljših košarkarskih moštev. Poleg tega je bil kapetan ekipe Daneu na zadnjem evropskem prvenstvu počaščen kot najboljši košarkaš v Evropi.

Slovenski ljudski šport predstavlja telovadba, ki je že desetletja poprej preko izrednih slovenskih telovadcev ponela ime malega naroda daleč v svet. Slovenski telovadci so na državnem prvenstvu osvojili polovico vseh naslovov in v mladem ljubljanskem študentu prava končno zopet našli kvaliteten športnika, ki je trenutno eden najboljših telovadcev sveta. Cerar je zmagal na evropskem prvenstvu v Luxemburgu ter v Pragi osvojil svetovno prvenstvo na konju z ročaji in na bradlji. Poleg tega je Miro zmagal na vseh domačih in mednarodnih tekmovanjih, na katerih je letos nastopil. V kraljici športa — lahki atletiki, so slovenski športniki osvojili več kot tretjino državnih prvenstev, četvorici Špan, Cervan, Kolnik in ing. Brodnik pa je uspelo plasirati se med prve desetorice Evrope. Vseh 14 najvišjih naslovov v državi so osvojili slovenski alpski smučarji, med katerimi se je na med-

narodnih tekmah najbolj odlikoval skakalec Jemc.

Hokejisti Jesenic in Ljubljane predstavljajo razred zase. Jeseničan Koblar je osvojil naslov evropskega prvaka v disciplini zbijanja in bližanja v kegljanju na ledu.

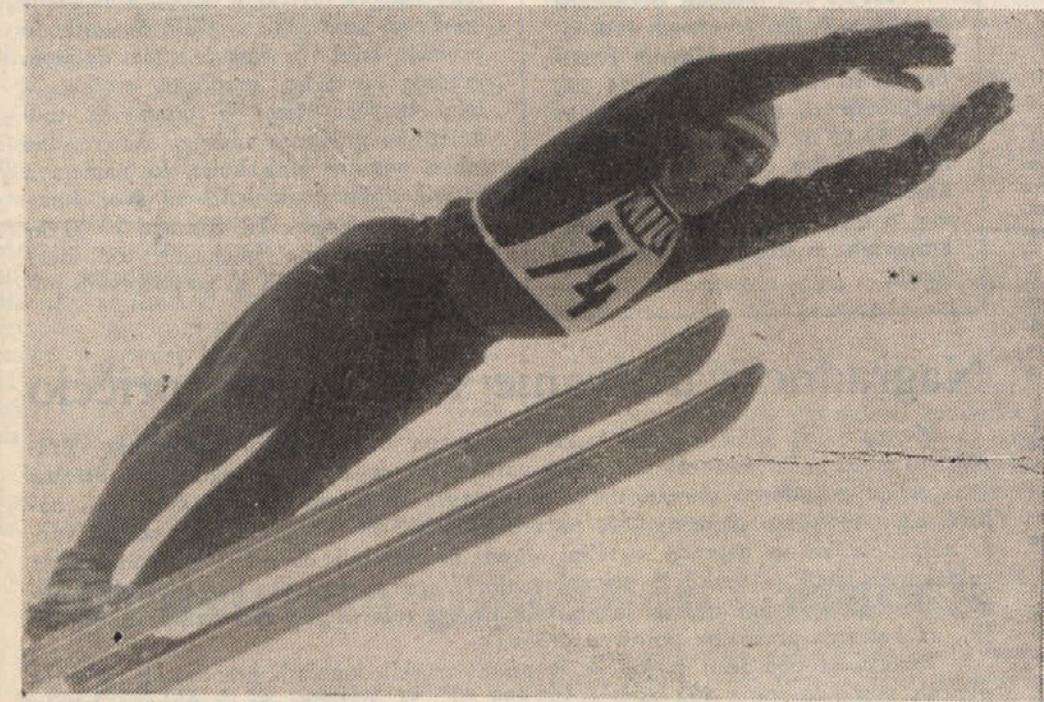
Drugi velik uspeh v mednarodni areni pa je slavil mladi ljubljanski novinar Bruno Parma, ki je postal mladinski svetovni prvak v šahu. Mladi šahist je na najboljši poti, da bo v kratkem osvojil naslov vele mojstra in v njem že mnogi vidijo naslednika slovitega dr. Vidmarja.

Slovenski športniki so dosegli velike uspehe še v panogah kolesarjenja, namiznega tenisa, motošporta, streljanja in kotalikanja. Nogometni enajstorici Olimpije in Maribora sta se po končanem jesenskem delu tekmovanja uvrstili na tretje oz. deveto mesto na prvenstveni lestvici druge zvezne lige.

Izbira najboljših desetorice slovenskih športnikov je dala naslednje rezultate:

1. Miro Cerar, telovadba	284 točk
2. Ivo Daneu, košarka	261 točk
3. Božo Jemc, smuč, skoki	182 točk
4. Jože Šebenik, kolesarstvo	145 točk
5. Janez Teran, namizni tenis	132 točk
6. Draga Stamejčič, lahka atletika	129 točk
7. Franc Cervan, lahka atletika	109 točk
8. Edvard Vecko, namizni tenis	108 točk
9. Franc Škerlj, kolesarstvo	100 točk
10. Leo Grom, kegljanje	96 točk

Pri izbiri desetorice so sodelovala športna uredništva slovenskega časopisa.

Med nekronane »kralje« zimskega športa spada svetovni prvak v smučarskih skokih Helmut Recknagel

besnel prostak, strmoglavila takega sultana s prestola in ga zaprla v seraj, da bi s tem popolnoma onemogočila njegove odrešilne in daljnovidne načrte, pa postavila na prestol puhloglavca, razuzdanega nesrečnika, obdanega od pijancev, prostakov in poklicnih izdajalcev. Vidite, tako potekajo stvari tega sveta! In kako malo ljudi je, ki to uvidijo, še manj pa takih, ki bi to hoteli in mogli preprečiti.

Od takega nasnutega pomenka ni bilo daleč do Bosne in razmer, v katerih morata živeti v tej deželi oba, vezir in konzul. Ibrahim paši je kar pošlo ostrih besed in temnih prispodob, ko sta načela pomenek o Bosni in Bosancih. Daville ga je zdaj poslušal z iskrenim sožaljem in resničnim razumevanjem.

Vezir ni mogel preboleti, da ga je Selimov padec zadel na čelu vojske, ki se je pravkar pripravljala, da vrže Ruse iz Vlaške in Moldavije; in to v trenutkih, ko je bil uspeh že zagotovljen. Tako je tisti hip cesarstvo izgubilo najboljšega sultana, on, Ibrahim paša, pa veliko zmago, ki jo je držal v rokah, a je bil nenadoma ponižan in strt, preganjan v to daljno in bedno deželo.

»Saj sami vidite, plemeniti prijatelj, kje živimo, s kom se moram ukvarjati in bosti. Čredo divjih bivolov bi človek laže krotil kot te bosenske bege in ajane. To je divje, divje in nespametno pleme, grobo in prostaško, pa občutljivo in trmasto in puhloglavo. Verjemite mi, če vam pravim: tile Bosanci nimajo v srcu občutka časti ne pameti v glavi. Tekmujejo v medsebojnih sporih in spletkah — edino, kar vedo in znajo. In s temi ljudmi naj sedaj zadušim vstajo v Srbiji! Tako gredo stvari v našem cesarstvu, kar je strmoglavljeno in zaprt sultan Selim, in sam bog ve, kam bomo prišli.«

Vezir je obstal in umolknil, v njegovem negibnem obrazu pa so s slabotnim sijem mrkih kristalov zasijale

globoke udrti oči, ki jih je mogel razživeti samo obup. Daville je pretrgal molk in pripomnil spretno in previdno:

»Ampak, ko bi srečne okoliščine tako nanesele, da bi se stvari v Carigradu obrnile in bi vi spet zasedli mesto velikega vezirja...«

»Eh, tudi potem!« odmahne z roko vezir, ki danes uživa, da spravlja sebe in konzula v najbolj črno mrakobo.

»Eh, tudi potem«, ponovi s topim glasom. »Pošiljal bi fermane, ki bi jih nihče ne ubogal, branil bi deželo pred Rusi, Angleži in Srbijanci in pred vso sodrigo, ki je planila po njej. Reševal bi, kar je preklicano težko reševati.«

Na zaključku vseh teh pogovorov je konzul navadno sprožil zadevo, zaradi katere je prišel: dovoljenje za izvoz žita v Dalmacijo, obmejni spor ali kaj podobnega, in vezir, zatopljen v svoje mračne misli, je privolil brez posebnega pomišljanja.

Pri naslednjem obisku govori vezir o drugih stvareh, toda venomer z istim težkim, brezupnim mirom in z enako grenkobo. Pripoveduje o novem velikem vezirju, kateri ga črti; nevoščljiv mu je, ker je bil v prejšnjih vojnah srečnejši od njega in zategadelj mu ne pošilja ne navodil ne sporočil ne sredstev za bojevanje proti Srbiji. Ali pa poroča novice, ki jih je dobil o svojem prejšnjem predhodniku v Travniku, Husrefu Mehmed paši, ki ga je tisti veliki vezir pregnal celo v Keser.

Vse to se klopka in zbira v konzulu in čeprav je srečno izpolnil svojo nalogo, se vrača domov kot zastrupljen, ne more obedovati in še ponoči sanja nesreče, preganjanja in vsakovrstne nadloge.

Pa vendar je bil Daville zadovoljen, da je v neozdravljivem vezirjevem črnogledju našel vsaj za trenutek stik srečujeta kot mož z možem v divjem turškem svetu, ki je brez žarka razumevanja in brez sleherne sledi človekoljub-

z njim, nekakšen majhen in osamel prostor, kjer se obadva nosi, ki bi bila pristopna njemu, nesrečnemu tujemu konzulu. Kdaj pa kdaj se mu je zazdelo, da je potrebno samo še malce truda in časa, pa se bo med njim in vezirjem razvil in zakoreninilo resnično prijateljstvo in pristen človeški odnos.

In prav takrat se je vedno kaj pripetilo, kar je nenadoma odkrilo vso neprehodno razdaljo, ki ju loči, in pokazalo vezirja v povsem novi luči, hujši in bolj žalostni kot ga je slikal Davna v svojih razgovorih. To je Davilla znova vrglo v brezizhodno zmedenost in mu jemalo upanje, da bi v teh krajih našel »žarek človečnosti«, ki bi živel dlje, kot živi solza, ali trajal dlje, kot traja nasmeh ali pogled. Začudeno in obupano je konzul dejal sam sebi, da trda šola Vzhoda traja večno in da v teh deželah ni konca presenečenju, kakor ni prave mere, stalne presoje ali trajne vrednosti v odnosih med ljudmi.

Niti približno ni bilo mogoče uganiti ali sklepati, kaj človek more pričakovati od teh ljudi.

Nekega dne je vezir nenadoma poklical oba konzula hkrati, kar ni bila navada. Njuno spremstvo se je srečalo pred vhodom. Divan je imel slovesno podobo. Dvorjani so se gnetli in šepetali. Vezir je bil ljubezniv in dostojanstven. Po prvi kavi in prvih čibukih sta se pokazala tudi kajmakan in teftedar ter se usedla na skromen prostor. Vezir je povedal konzuloma, da je njegov namestnik Sulejman paša prejšnji teden prekoračil z bosenskimi četami Drino in uničil najmočnejši in najbolje opremljen srbski odred, ki so ga izurili in vodili »ruski oficirji«. Izrazil je upanje, da po tej zmagi v Srbiji ni več Rusov in da je po vsej verjetnosti to začetek konca celotne vstaje. Zmaga je važna, je rekel vezir, in najbrž je blizu ura, ko bosta v Srbiji vzpostavljena red in mir. Vedoč, da se tudi konzula kot dobra prijatelja in soseda veselita tega, ju je povabil, da z njima uživa veselje nad dobro novico. (Se nadaljuje)

Vesele praznike in srečno novo leto želijo

Vsem delavcem, odjemalcem
in prijateljem
prijetne praznike in obilo uspeha
v novem letu želi

TESARSTVO

Gasser

BILČOVŠ

TELEFON (0-42-28) 24-19

CARIMPEX

KLAGENFURT - CELOVEC

Gabelsberger Straße 24

telefon 24-98

UVOZ - IZVOZ - TRANZIT

Vesele božične praznike
in srečno novo leto**Franz Schnabl**

- Les,
- furnirji
- in trgovina lesnih plošč

CELOVEC - KLAGENFURT

Bahnhofstraße 38 B, telefon 48-86

Podjetje

Hans Visotschnig

PLIBERK - BLEIBURG

MEHANIČNA DELAVNICA — Prodaja motornih
vozil in koles — šivalnih strojev — izvaj
vodovodne instalacije in sanitarne naprave.Vsem odjemalcem vesele praznike in
uspešno novo leto!

GOSTILNA IN KAVARNA

**Štefan in Marija
Breznik**

PLIBERK - BLEIBURG

Znano Breznikovo gostinsko pod-
jetje — že od nekdaj priljubljeno
zbirališče gostov od blizu in daleč
bo kakor doslej tudi v bodoče
postreglo vsem gostom v zadovolj-
stvo — z dobrimi jestvinami in ne-
govanimi pijačami.

Vsem našim cenjenim go-
stom vesele praznike
in uspešno novo leto!

Vesele božične praznike in srečno novo
leto želimo vsem prijateljem tukaj in
v domovinidružina inž. Čistimir Bauer
Smohor in Zeltweg

Prijetne
praznike
ter srečno in
uspehov polno
novo leto

želi svojim naročnikom in se priporoča za naprej

tiskarna
Drava
Borovlje

Zadovoljne božične praznike
in uspešno novo leto

Avtobusno podjetje

**Štefan
Sienčnik**

DOBRLA VAS

telefon (0-42-36) 219

Izleti v tu- in inozemstvo

KROJAŠTVO

Blaž Opetnik

ČEVLJARSTVO

Gregor Opetnik

Prizadevali se bomo, da boste pri
obeh tvrdkah zadovoljni tudi v bo-
doče. Voščimo in želimo vesele praz-
nike in srečno novo leto!

Krischke & Co.

Celovec - Klagenfurt

8.-Mai-Straße 3, Neuer Platz 12

Vam želi prav vesel božič
in mnogo sreče v novem letu

**Vsaka knjiga samo
5 šilingov!**

- France Bevk: **VIHARNIK**, povest, 140 str.
- Balzac: **EL VERDUGO** in druge zgodbe, 112 str.
- Ivan Bratko: **POMLAD V FEBRUARJU**, po-
vest, 176 str.
- Tone Seliškar: **VELIKA GALA PREDSTA-
VA**, mladinska povest, 128 str.
- Jack London: **ZGODBE S SEVERA IN JU-
GA**, 152 str.
- Clement Richter: **TI-KOJO** in njegov mor-
ski pes, 116 str.
- Venceslav Winkler: **POT NA LISEC**, po-
vest, 128 str.
- Vladimir Kavčič: **SREČA NE PRIHAJA SA-
MA**, povest, 176 str.
- Ivan Ribič: **SIN**, povest, 96 str.
- France Bevk: **ISKRA POD PEPELOM**, zgo-
dovinska povest, 128 str.
- B. Traven: **UPOR OBEŠENCEV**, roman, 268 str.
- Špolar-Tavčar: **STANOVANJE**, oprema in
ureditev, 144 str.
- Vilko Musek: **KNJIGA O FILMU**, 108 str.
in 48 slik, prilog
- Anton Polenec: **ŽIVALSKI SVET**, srečanja
z živalmi step in puščav, 112 str.
- Hans Ruesch: **NA VRHU SVETA**, potopis
iz dežele Eskimov, 152 str.
- Ivan Špolar: **ZA KRMILOM**, nasveti šor-
terjem amaterjem, 176 str.

knjigarna „Naša knjiga“,
Celovec Wulfengasse

Vsem cenjenim odjemalcem,
znancem in prijateljem želi

Gašper Ogris-Martič

trgovina v Bilčovsu

vesele praznike in srečno
novo leto

Vrtnarstvo

Zofija Ules

PLIBERK - BLEIBURG

Bahnhofstraße 17

- povrtnina ● rože ● venci
- šopki (buketi)

Vsem odjemalcem vesele praznike in
srečno novo leto!

Gostilna - Mesarija

Franz & Maria Schwarzl

PLIBERK - BLEIBURG

Vodilna mesnica - kvalitetni izdelki
Priznana gostilna - odlična kuhinja,
negovane pijače

Vsem gostom prijetne praznike in
veliko uspehov v novem letu!

Besucht den
historischen**Landhaushof**

- Gute Küche
und gepflegte Getränke
- Täglich ab 20 Uhr
Stimmungsmusik

Radio program

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Sobota, 22. 12.: 8.00 Otroški zbor Radia Celovec —
8.05 Naš hišni vrh — 8.15 Jutranji koncert — 14.15 Po-
zdrav nate — 15.30 „Večne ceste“, roman — 16.00 Iz
vseh dolin zveni — 16.30 Za delovno ženo — 18.30 Opera.

Nedelja, 23. 12.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.05 Popev-
ke so vrstijo — 11.00 Dunajski zajtrk z glasbo — 13.30
Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba ob petih — 18.30
Glasba Wilhelma Dumke — 19.45 Godba na pihala —
20.10 O pomenu in vsebini grške mitologije.

Ponedeljek, 24. 12.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav —
8.15 Ukrajinske božične pesmi — 8.45 Ruske ljudske viže
— 13.30 Melodije za naše male — 15.00 „Ce glasba v
zvokih govori“ — 15.45 Koroški knjižni količek — 16.00
Poje in zveni — 17.00 Sveta noč — 17.15 Kako je na-
stala pesem „Sveta noč“ — 18.05 Skupni program vseh
avstrijskih postaj za božič — 19.00 Pojo dunajski „Sänger-
knaben“ — 20.05 „In mir ljudem na zemlji“ — 21.05
Balletna glasba iz oper — 22.00 Iz Dunaja v svet.

Sreda, 26. 12.: 7.00 Majhen jutranji koncert — 8.05
Pihalni orkester Rudi Platzer — 9.00 Pozdrav nate —
9.05 Jutra brez skrbi — 10.30 Kako se vam dopade —
11.30 Dunajske melodije — 13.00 Operni koncert — 14.30
Pozdrav nate — 17.05 „Kraljica“, opereta — 19.35 Hopla,
zdaj pridem jaz — 20.10 Vesela noč — 21.00 Orkestrski
koncert.

Četrtek, 27. 12.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15
Orkestrski koncert — 14.45 Ura pesmi — 15.15 Koroški
knjižni količek — 15.30 Posebej za vas — 16.00 Glasba
zate — 17.10 Popoldanski koncert — 18.05 „Kaj pravi ve-
ter“ — 18.35 Oddaja za mladino — 19.00 Dober večer,
dragi poslušalci — 20.15 Toštran in onstran Pake —
21.00 Zveneča alpska dežela.

Krojaštvo

Janez Weiss

ŠT. JANŽ V ROŽU, Tel. 224

Podružnica Celovec

Kinkstr. 60a, tel. 71-7-87

Vse za pleskanje
lake - barve - čopiče - kakor vse
za gospodinjstvo
dobro in najceneje pri

Barve KikelCelovec
Bahnhofstr. 1Št. Vid ob Glini
Klagenfurter Str. 35

Zadovoljne praznike
in uspehov polno novo leto

Slovenske oddaje

Sobota, 22. 12.: 9.00 Od pesmi dapesmi — od srca
do srca.

Nedelja, 23. 12.: 7.30 Duhovni nagovor. 5 pesmijo in
glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 24. 12.: 14.15 Poročila, objave. Pregled
sporeda. Božič v narodni pesmi. 10 minut za športnike.

Torek, 25. 12.: 7.30 Duhovni nagovor. Glej zvezdice
božje...

Sreda, 26. 12.: 7.30 Glasbena božična darila.

Četrtek, 27. 12.: 14.15 Poročila, objave. 5 polj po Zilji.

Prodaj skoraj nov polavtomatičen
pralni stroj znamke „Thomas“. Ponud-
be na upravo lista.

Petek, 28. 12.: 14.15 Poročila, objave. Od petka do
petka po naših krajih in pri naših ljudeh. To in ono.
Hišna imena v okolju nekdanje humperiske graščine na
Koroškem.

Zavarujte
pri**Kälabrand**koroškem deželnem zavarovalnem
zavodu proti požarom**CELOVEC**
Alter Platz 20

Vesele praznike in srečno novo leto želijo

Karl Prinčič

CELOVEC, STERNALLEE

želi vsem svojim odjemalcem vesel božič in uspešno novo leto 1963

MODNI SALON

Haderlap

 CELOVEC — KLAGENFURT
Tarviser Str. 100, Tel. 21-23

Priporočam kvalitetno blago vseh vrst, moško perilo, kravate in razne druge tekstilije

Letos smo kupovali in tudi v bodoče bomo v domači trgovini

Kaufhaus Franz Kraut
PLIBERK - BLEIBURG

kjer nam postržejo s kvalitnim blagom po zmernih cenah ter je bogata izbira najrazličnejših potrebščin

Trgovina želi vsem odjemalcem prijetne praznike in uspešno novo leto!

Podjetje za električne instalacije vseh vrst in izdelavo modernih stikalnih naprav molzne naprave Alfa - Dahlia

 STROKOVNA
ELEKTROTRGOVINA

Ing.

T. Schlapper

Št. Jakob v Rožu

želim vsem odjemalcem in naročnikom vesele božične praznike in in srečno novo leto

 Allen unseren Kunden
Glück und Erfolg
für

1963

GÖCK KAUFHAUS forum

KLAGENFURT · BAHNHOFSTR. 37

 Blagoslovljene božične praznike in srečno novo leto 1963
želijo vsem prijateljem, odjemalcem in gostom

lastniki in nastavljeni

 Podjunske trgovske družbe
bratje Rutar & Co.
DOBRLA VAS

 ter trgovskih in gostinskih podjetij **Rutar** v Žitari vasi, Št. Vidu, Dobrli vasi in podružnic: Selo ob Klopinskiem jezeru, Lovanke, Mokrije, Dvor pri Pliberku in Globasnica.

 Elektro
MICHAEL HOLLAU
PLIBERK - BLEIBURG

električne instalacije - popravila - trgovina električnih potrebščin - gradnja preskrbovalnih naprav za tok in zaščitnih naprav proti strelu

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem starim članom, prijateljem in znancem

Klub slovenskih študentov na Dunaju

Zadovoljne božične praznike in mnogo uspehov v novem letu želi

TRGOVINA S KMETIJSKIMI IN GOSPODINJSKIMI STROJI

Johan Lomšek

Tihoja št. 2

POŠTA DOBRLA VAS (EBERNDORF)

TELEFON 0-42-37 246

Vsem cenjenim odjemalcem, gostom in prijateljem želi vesele praznike in srečno novo leto

Janko Ogris

 trgovina in gostilna
V BILČOVSU

 Dobro moško obleko pri
GAPP

 specialna trgovina za moške
CELOVEC, Karfreitstraße 3

Vesele božične praznike in srečno novo leto 1963 z željo za dobro sodelovanje tudi v bodoče

Erwin Münch

 trgovina z drvmi
in premogom

 Celovec — Klagenfurt
Villacher Straße 187

Vsem odjemalcem vesele praznike in srečno novo leto

Radio - Elektro KREUTZ
Celovec - Klagenfurt, St. Ruprechter Str.

STADTGARAGE

Franz Liegl

 ■ Autoreparaturen
■ Wasch- u. Schmierstation

Klagenfurt

 Völkemarkter Ring 14
Telefon 51-08

Hafnerei

Max Krobath's Wwe.

KLAGENFURT

Pfarrplatz 2

- Kachelöfen
- Elektro-Nachtspeicher
- offene Kamine
- Fliesen- und Klinkerverkleidungen
- Ofenumbauten und Reparaturen

 Bodenbeläge - Teppiche - Läufer
Bettumrandungen - Bodenpflegemittel
Alles in größter Auswahl im Spezialgeschäft

ORASCH Erben

Klagenfurt, Prosenhof (neben Prechtl Kino) und 8.-Mai-Straße 5

National

Splošna zavarovalna delniška družba

Zavarovalni zavod Zveze slovenskih zadrug in Slovenske kmečke zveze

vse vrste zavarovalnin

CELOVEC KLAGENFURT

Lidmanskyygasse 9, tel. 23-07

Zadovoljne praznike in uspehov polno novo leto

prijetne praznike in uspešno novo leto

gostilna pri

»Tišlarju«

DRUŽINA GABRIEL

 ŠT. JANŽ V ROŽU
pošta Svelna vas

 Druckerei
Klischeeanstalt

Roman Ritter

Papierhandlung

 KLAGENFURT
Burggasse 8, Telefon 21-08

Vsem našim odjemalcem pristrčne božične in novoletne pozdrave!

PLACH STOFFE Celovec - Klagenfurt